

Izjava, izvzemši ponedeljek, vsak teden. Uredništvo: v sv. Frančiška Asiškega št. 20, L. nadstropje. Pošta pošilja: v sv. Frančiška Asiškega št. 20, L. nadstropje. Plačila se ne sprejemajo, razen v gotovini. Izdajatelj in odgovorni urednik: Anton Gerbec. — L. nadstropje. Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Narodna zbirna za mesec: L. 7. — v celoti L. 32. — in celo leto L. 60. — Za inozemstvo mesečno: L. 12. — telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. (smrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1. — oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, L. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Davek na zemljiški dohodek

V «Edinosti» z dne 26. aprila smo podali glavne določbe zakona, s katerim je bil uveden davek na zemljiški dohodek. Radi popolnosti naj še enkrat navedemo najnujnejše. Davek na zemljiški dohodek je bil uveden v Italiji s kr. odlokom 4. januarja 1923 št. 16; izvršilni pravilnik k temu odloku je bil odobren s kr. odlokom od 12. marca 1923 št. 505. Oba ta odloka sta bila raztegnjena na nove pokrajine s kr. odlokom od 25. marca 1923 št. 686. Davek bo plačeval kmet v starih pokrajinah Italije od 1. januarja 1923 dalje, a kmet v novih pokrajinah od 1. januarja 1924 dalje. Rok za napoved zemljiških dohodkov podvrženih davku poteče dne 30. junija 1923. Kdor te napovedi ne izvrši do omenjenega roka, bo kaznovan s tem, da mu bo davek, kateri mu bo odmerjen, zvišan za četrti del, ter da mu bo ta povisek pripisan brez posebnega obvestila. K temu pripominjamo, da je ta davčna napoved že sama na sebi in posebno še, ker pomeni za nas nekaj čisto novega, skrajno sitna in da opravičeno lahko pričakujemo od oblasti, da vsaj letos ne bodo strogi pri eventualnem odmerjanju kazni, tudi z ozirom na to, da finančnim oblastvom lahko očitamo, da s svoje strani niso napravila primernih korakov, ali pa so jih napravila razmeroma prepozno, da bi kmetovalcem olajšala izvrševanje dolžnosti, ki jo predstavlja to za njih nenavadno in težko pisarsko in računsko delo davčne napovedi. Tudi gre do gotove mere lahko občinske uprave kmetovalcem na roko, ker imajo občine do 10. julija čas, da zberejo davčne napovedi in bi bilo res nesmiselno, če bi občina prijavila za kazneni kmet, kateri pa prinese napoved v času od 30. junija do 10. julija. Seveda te opazke ne smejo biti vzbudba k malomarnosti; nasprotno, vsak naj se svoje dolžnosti reši čim prej more.) Davek mora plačati toliko lastnik zemlje, ki jo sam obdeluje s svojo družino ali pa z dnarji, kolikor zakupnik ali kolon.

Dohodek zemljišča in njegovo izračunanje. Pred vsem naj omenimo napačno opazko, ki smo jo slišali skoraj vsakokrat, čim je bila izrečena beseda «dohodek» čes, kakom bom govoril o dohodku, ko z zemljo ne morem niti preživljati družine, ali, ko mi pridelek komaj zadostuje za par mesecev, itd. To je krivo. Recimo, da živim od svojega zaslužka, ki ga imam kot čevljar; zraven imam tri njive, katere ti daleč ne nosijo toliko, da bi se od njih preživljal. Vendar pa ti nosijo nek dohodek in od tega dohodka moraš plačati davek; če s svojim gospodarstvom izhajaš ali ne, če imaš kak drug zaslužek, tu ne pride v poštev, čim ti zemlja nese čisti dohodek, dobiček, gre en del tega dobička državi. — Čisti dohodek se izračuna tako, da od kosmatega dohodka odbiješ stroške. Kosmati dohodek obstoji iz zemljiških pridelkov in od dohodkov od živinoreje. Vrednost raznih pridelkov se izračuna na podlagi povprečnih cen, ki so se dobivale pri prodaji zemljiških pridelkov ob zaključku vsakokratnega poljedelskega leta ali pa na podlagi tistih cen, ki jih je poljedelec dosegel pri dejanski razprodaji svojih pridelkov. Za letošnji napovedi tvori podlago pridelki v poljedelskih letih 1920-1921 in 1921-1922. Kdor je začel obdelovati zemljišče še-le lani, izračuna dohodek na podlagi pridelkov lanskega leta; kdor pa je začel s obdelovanjem še-le letos, izračuna vrednost pridelkov na podlagi primerjanja z zemljišči, ki se nahajajo v podobnem položaju. — V kosmati dohodek se mora računati vrednost vseh pridelkov: žita najrazličnejše vrste, fižol, grah, bob, krompir, grozdje, sadje, drva itd. Tudi trava, seno, detelja in druge rastline se morajo vračunati v kolikor jih je poljedelec prodal in katerih ni uporabil za prehrano živine ali pa pustil za gnoj na zemljišču. Za pridelke, ki se niso prodali ali pa niso uporabili v svojem prvotnem stanju, na pr. pri grozdju ali pri oljkah, se mora navesti njihova cena v predelanim stanju. V kosmati dohodek se mora vračunati tudi vrednost semen, ki jih je poljedelec pridelal in jih je prodal ali pa da so se uporabili v hrani ali pa da so se uporabili v gozdu ali v drugi nameni. Pri tem si moramo zapomniti, da se semena odračunajo kot strošek pri obdelovanju zemlje.

Kar se tiče dohodka od živine je treba vračunati v kosmati dohodek: a) naravni dohodek od živine, mleko, volna; b) prirastek na živini; c) dohodek iz prodaje živine; gnoj v kolikor se je prodal in ki se ni uporabil za gnojenje zemlje; d) dohodek iz najemnine za živino. — Ob kosmatega dohodka se morajo odračunati sledeče postavke: 1. najemnine, ki bi jo dobil lastnik, ako bi oddal svoje zemljišče v najem; 2. namišljena najemnine se izračuna na podlagi primere z drugimi zemljišči v okolici, ki so oddana v svobodni najem in ki so iste vrste ter prinašajo približno isti dohodek; lahko se pa tudi izračuna na podlagi predvojenih najemnin, ki se pa morajo oceniti po današnji vrednosti denarja. 2. obresti od posojil, ki jih je moral poljedelec najeti, da si je omogočil obdelovanje zemlje in donos

zemljiškega dohodka, obresti se pa smejo odračunati samo v slučaju, ako je ime upnika in njegovo bivališče v Italiji znano. Posojila se smatrajo za najeta v svrhu zemljiškega dohodka, ako so bila najeta na pr. za nakup semen, gnojil, živine, poljedelskih strojev in poljedelskega orodja, za izplačevanje delavcev in drugih stroškov, ki so združeni z obdelovanjem zemljišča. Za računanje obresti je torej potrebno troje: a) najeta posojila morajo obteževati proizvodno zemljiškega dohodka; b) obstoj izvodnih zemljiškega dohodka; c) upnikovo ime in njegovo bivališče mora biti v Italiji znano.

Ne smejo se na pr. odračunati obresti hipoteknega dolga, ki teži zemljišče. 3. Odračunati se morajo od kosmatega dohodka tudi vsi stroški in izgube, ki jih je pretrpel poljedelec pri obdelovanju zemlje: a) stroški za nakup semen po nakupni ceni ali pa po srednjih cenah, ki so bile v roku ob zaključku vsakega poljedelskega leta, ako je poljedelec uporabil svoja lastna semena; b) znesek, ki ga je poljedelec potrošil vsled nakupa gnojil ter radi borbe proti boleznem na rastlinah (trtna us itd.); c) izdatki poljedelca za nakup krme za živino; d) izgube, ki jih je pretrpel poljedelec vsled nesrečnih smrtnih slučajev pri živini kakor tudi stroški, ki jih je uporabil za zdravljenje živine; e) stroški za uporabo poljedelskih strojev, orodja ter primerni znesek za obrabo istih; f) stroški, ki jih je imel poljedelec pri žetvi, ali pri prvem izdelovanju in shrambi pridelkov (na pr. ako si je izposodil poljedelske stroje za žetev, ali pri izdelovanju oljk v olje, ali grozdja v vino); g) stroški, ki so nastali vsled namakanja zemljišča. Ne sme se odračunati navadna najemnine za vodo. Odračunati se morajo samo oni stroški za namakanje, ki bi jih moral plačevati v slučaju, da bi bilo zemljišče oddano v najem, najemnik in ne lastnik; h) stroški za zavarovanje proti vremenskim neizostom in za socialno zavarovanje; priložiti se morajo tozadevne listine; i) izdatki za navadno vzdrževanje zemljišča in gospodarskih poslopj; l) izdatki in plače za tujo delavno silo, bodisi za stalne uslužbenke ali pa trenutne delavce, ne sme se pa odračunati odškodnina za delo samega poljedelca, njegove žene in njegovih otrok. Te navedbe smo podali za one, kateri hočejo izračunati čisti dohodek, podvržen davku, sami. Kdorkoli to ugotovi, temu to priporočamo, opozarjajoč ga, naj v napovedi pri opazkah razloži svoj račun, na vsak način pa naj svoje račune spravi za poznejšo uporabo. Tudi svetujemo vsakemu kmetovalcu, naj si napravi prepis svoje napovedi, kateri mu lahko dobro služi pri napovedi v prihodnjih letih. — Ob enem pa priobčujemo naslednji obrazec, s številkami izračunjenimi od finančnega ministrstva za pokrajino Trst in Istro:

Vrsta zemljišča		Lastnik,					
		kateri obdeluje zemljo s pomočjo dnarjev			kateri zemljo sam obdeluje		
		gorah	griču	ravnini	gorah	griču	ravnini
njiva (žito, turčica, krompir)	1.	80	175	220	140	320	395
	2.	65	140	175	115	250	315
	3.	50	105	135	90	190	240
vinograd	1.	250	450	375	350	630	525
	2.	200	360	300	280	500	420
	3.	150	270	225	210	375	315
njiva s trtami	1.	170	325	275	260	595	475
	2.	135	260	220	210	420	385
	3.	100	195	165	155	315	285
Travniki	1.	—	210	210	—	275	275
	2.	—	160	160	—	210	210
	3.	—	110	110	—	145	145
Vrtovi	1.	—	—	—	—	1800	1800
	2.	—	—	—	—	1500	1500
	3.	—	—	—	—	1200	1200

Obrazec izdelan za pokrajino Furlanijo se le malo razločuje od tega in je s posebno tiskovino razširjen po Goricki, tako da lahko opustimo njegovo priobčitev. Sicer pa večina kmetovalcev tudi na Gorickem posebno na Krasu ne bo grešila, če vzame ta obrazec kot podlago ter tudi pri morebitnem utoku in prizivu vzdrži to svoje postopanje. Značaj zemlje na pr. v Komun in Sežani je isti, čeravno je vmes upravno-politična meja. — K obrazcu sledeče pripombe: Številke v posameznih razpredelih predstavljajo čisti dohodek izračunan na 1 ha površine. Umestno je, da vse napovedi vzamejo za podlago kot enotno mero ha. Vsak razpredel ima številke za 1., 2. in 3. razred zemljišča. V prvi razred spada zelo rodovitno, v drugi manj rodovitno, v tretji slabo rodovitno zemljišče. V kateri razred spada njegovo zemljišče, mora kmetovalec sam ceniti. Zemljišča naših pokrajin se ne morejo glede rodovitnosti meriti na pr. z zemljišči gornje Italije in zato bodo naši kmetovalci pravilno postopali, če štejejo vsa zemljišča — z redkimi izjemami — v 3. razred. Tudi če je posamezna njiva nekoliko boljše ima kmet pa take njive, ki bi spadale v 4. ali 5. razred, če bi bil predvidjen. To naj se pri opazkah omeni. Pomisliti je treba, da je postopanje pri tem davku novo za davkoplačevalca in oblastva in da bo treba v letošnjem napovednem postopanju, eventualno v višjih instancah ugotoviti razred zemljišč, kar bo potem tvorilo podlago za bodočnost. Številke navedene v gornjem obrazcu so,

kakor so nas obvestili strokovnjaki, izračunane natančno in odgovarjajo normalni letini. Napovednik torej lahko postavi manjše številke, mora pa vzrok obrazložiti, ali s posebnim računom ali pa z opazko kakor: suša, toča itd.

Neobdajljiva zemljišča so: Gozdovi, močvirja, pašniki, gozdiči, planine, stavbne parcele, nerodovitna peščena zemljišča, ki se ne dajo obdelati, zemljišča, ki so postala nerodovitna vsled vojnih dogodkov, novi vinogradi do četrtega leta. Za stalne vrtove se smatrajo ona zemljišča, ki se trajno uporabljajo le za pridelovanje zelenjave a ne tudi za pridelovanje žita in krme. Mali vrtni, ki se nahajajo skoraj pri vsaki hiši, ne veljajo za stalne vrtove. Ako se stalni vrtni nahajajo v bližini mesta, se njihov dohodek povzraha za 50%. — Glede lege zemljišč velja sledeče: Vinogradi se smatrajo, da ležijo v ravnini, ako se nahajajo do 200 m nad morjem, v griču od 201 do 500 m, v gorovju, ako ležijo v višini nad 500 m. Navadne njive in vsa druga zemljišča so v ravnini do 250 m, v griču od 251 do 700 m, ostala v gorovju. Pravi vinogradi, t. j. zemljišča, ki so obraščena samo s trtami, je v naših krajih zelo malo. Večinoma so trte nasajene ob njihah odnošne: med trtami je zemlja posajena z drugimi pridelki. Take njive ne moremo šteti med vinograde ampak med «njive s trtami».

Poljedelec, ki ima skupni čisti dohodek od zemljišča in živine, kateri na podlagi gornjega vzorca ne prekaša 535 lir ne plača davka.

Napovedna pola. Finančno oblastvo ni izdalo enotne napovedne pole, zato so si razne organizacije pomagale same. Za Slovane pride v glavnem v poštev napovedna pola, ki jo je izdalo gorisko Kmetijsko društvo, in pola, katero je založila tiskarna «Edinost» v Trstu. Obe poli sta si v glavnem enaki. Za sledeče navedbe nam služi kot podlaga napovedna pola izdana od tiskarne «Edinost»: Pola ima štiri strani. Na prvi strani mora napovednik navesti priimek, ime in očetovstvo, bivališče, svoje razmerje napram zemljišču (lastnik, kolon itd.), davčni urad, dan napovedi in lastno-ročni podpis. Na drugi in tretji strani sledijo te navedbe: 1. razpredelke: občina, v oklepaju davčna občina; na pr. Trst, (Prosek). 2. Kraj, na pr. Prosek. 3. Ime vsakega zemljišča. Dobro je, če se doda katastralna številka; praktično je, če prijavis njive

Italija
Izbruh Etna — Višek prekoračen — Upanje, da izbruh kmalu poneha

CATANIA, 23. Na Linguaglosso je padel gost oblak pepela. Reka lave se je vstavila, ker ji papira pot večje gričevje. Manjši odlomki lave, ki so se oddelili od glavnega toka, so se ustavili, ker jih glavni tok ne zalaga več. Na splošno tok lave pojema. Brzojavne zveze, ki so bile na več krajih prekinjene, so vzpostavljene. Prebivalci Linguaglosse in okolice so se povrnila deloma na svoje domove in so se tudi podali na delo na svoja polja. Splošno je mnenje in upanje, da je nesreča prekoračila svoj višek in da se je pričela končna faza izbruha.

Mussolini se je vtičil v Sicilijo
RIM, 23. Danes ob 14 se je ministri predsednik Mussolini povrnil s Sicilije v Rim.

Vesti o vstaskem gibanju v Albaniji izmišljene?
RIM, 23. Albansko poslanstvo javlja: Nekateri italijanski dnevniki so ponatisnili po nekem inozemskem listu vest, da se v Albaniji pripravlja vstasko gibanje, ki se bo razširilo po vsej deželi. Poslanstvo je poboščeno, da kategorično zanika slične vesti, ki si jih od časa do časa izmišljajo brezvestni krogi, ki imajo gotove interese pri tem. V Albaniji vlada popoln mir.

Jugoslavija
Napetost med vlado in federalisti?
Nedeljska Radičeva skupščina prepovedana Radičev «ultimat» radikalom
ZAGREB, 23. Vodstvo HRSS je včeraj dopolnilo prejšnje odločbe policijskega ravnanja, ki je bila izdana na podlagi sklepa skupščine, sklicana v Zagreb, prepovedana. Motivacija prepovedi je sledeča: Ker je vodstvo HRSS pozvalo organizacije stranke, da pridejo na zbor s svojimi republikanskimi zastavami, nošenje teh zastav pa je prepovedano, bi moglo priti do krvopreletja, ker bi oblasti event. morale z oboroženo silo odvzeti zastave z republikanskimi znaki.

Na nedeljski skupščini je nameraval Radičev v imenu hratskega narodnega zastopstva odgovoriti na Pašičev govor. Kot nadaljnji govorniki so bili prijavljeni dr. Trumbić, dr. Lorković in dr. Košutić. Z ozirom na vesti, da je vlada odposlala posl. dr. Peleša na nova pogajanja v Zagreb, je vest a prepovedi izvala veliko vznemirjenje. Popoldanski «Hrvat» priobči beseden članek, v katerem očita Pašiču strahopetnost ter obtožuje «beogradske vlastodržce», da so najprej oropali Hrvate nacionalnih pravic, sedaj pa jim hočejo vzeti še najprimitivnejše državljanske slobodine.

Prepoved nedeljske skupščine je bila izdana na podlagi sklepa ministrskega komiteja, na podlagi katerega je včeraj notranji minister dal zagrebškemu pokrajinskemu namestniku telegrafске instrukcije. Popoldne se je sestel glavni odbor HRSS ter je bilo sklenjeno: 1. Ako vlada ne prekliche prepovedi skupščine «prekine hratsko narodno zastopstvo (Radičev blok) in s tem tudi hratski narod vsako zvezo z belgrajskimi vlastodržci». 2. Za slučaj da ostane pri prepovedi, se skliče v nedeljo v Zagrebu v zaprte prostore sestanki volivcev po § 4 zborovalne zakona. Odbor HRSS je sklenil poslati v Belgrad dva odposlanca, ki naj vladi priobčita ultimatum Stjepana Radičeva. V blokaških krogih se zatrjuje, da dobita v slučaju preloma med Radičem in radikalni dr. Korošec in dr. Spaho nalog da s svojimi poslanci zapustita narodno skupščino. BELGRAD, 23. Dr. Korošec se je ravno pripravil, da se odprle v Zagreb in tam udeleži Radičevega nedeljskega zborovanja, ko je prispela vest o prepovedi nedeljske skupščine. Vest je vzbudila pri SLS in muslimanih tem večje ogorčenje, ker se je dopolnilo dr. Korošec razgovarjal s Pašičem, ki mu pa o tem ni ničesar povedal. Zvečer sta Korošec in Spaho v razgovorih z novinarji preti, da bodo SLS in muslimani zapustili parlament, ako bo vlada prekinila «akcijo za sporazum» in ako ostane finančni minister pri svojih davčnih predlogih. Danes se poda dr. Korošec ponovno k Pašiču ter bo v imenu bloka zahteval preklic prepovedi.

Po povratu na Bolgarskem — Odpoklic poslanika Radičeva? — Bolgarsko — črnogorske intrige
BELGRAD, 23. Jugoslovanski poslanik v Sofiji Radič, ki je dospel v Belgrad, je bil sprejet od zunanjega ministra dr. Ninčiča ravno v trenutku, ko je posestil Ninčiča tudi bivši bolgarski poslanik Todorov. Radič je referiral dr. Ninčiču o položaju na Bolgarskem. Kakor se poroča, je Radičev prihod v zvezi z nezadovoljstvom, ki je nastalo v vladnih krogih zaradi njegove neorientiranosti o zadnjih dogodkih na Bolgarskem. Govoril se, da bo posl. Radič v kratkem izmenjan. Dalje je prisel v Belgrad iz Lausanne bivši bolgarski poslanik na jugoslovanskem dvoru Todorov. Dopoldne je imel daljši razgovor z novim bolgarskim poslanikom odpravnikom Minčevom. G. Todorov se namerava preseliti na Francosko, kjer se bo bavil z žurnalistiko. Nekaterim novinarjem pa je izjavil, da bo prevzel organizacijo zemljolopske stranke v Bolgariji. O nadaljnji taktiki stranke se hoče še posvetovati z ostalimi voditelji. Todorov je prebrisan, da prevrat ni zmanjšal moči stranke. BELGRAD, 23. Po informacijah iz Švice so nekateri bolgarski študentje iz makedonskih organizacij s pomočjo emigrantov iz Črne gore predložili društvu narodov predstavko, v kateri zahtevajo: 1. Priznanje Makedonije kot neodvisne države. 2. Balkansko konfederacijo s sodelovanjem Makedonije in plebisit v Makedoniji, katero da so okupirali Srbi in Grki proti volji naroda.

Bolgarska

Propaganda za republiko na Bolgarskem

BUKAREŠTA, 23. «Aurora» objavlja izjavo Daskalova, bivšega bolgarskega poslanika v Pragi, da prava bolgarska vlada obstoji v Pragi ter da bo skoro proklamirala bolgarsko republiko. List piše tudi o načrtih bivšega ministra Obova, ki obično vsa glavna mesta donavskih držav, da objavi dokaze o sodelovanju makedonstvujuših in bivšega kralja Ferdinanda.

Zrtve revolucije

SOFIJA, 23. Izgube pri revoluciji na Bolgarskem znašajo na zemljoradniški strani preko 200 mrtvih in 500 ranjenih, redna vojska pa ima zaznamovati 50 mrtvih in 120 ranjenih. Vse te izgube so iz bojev pri Plevni. Večje število ranjenec je imela redna vojska tudi prilikom borbe v istočni Bolgariji, odkoder je bilo transportirano 600 ranjenec v Varno.

Rusija

Odnosji med Rusijo in Turčijo.

MOSKVA, 22. Ruski zastopnik na Turškem g. Surić je izjavil carigradskim časnikarjem, da morata Rusija in Turčija, ki sta uspešno odbili imperijalistične napade, nadaljevati sedaj borbo na gospodarstveni fronti. Surić je nadalje izjavil, da smatra sklenitev rusko-turške trgovske pogodbe za svojo najvažnejšo nalogo.

Izmenjava not med Curzonom in Čičerinom

MOSKVA, 22. «Izvestja» naglašajo v članku posvečenem izmenjavi not med Anglijo in Rusijo v zadnjem času, da bi bilo prišlo do sporazuma med obema državama, tudi če Anglija ne bi bila govorila v začetku s takim grozilnim glasom. Omenjeni list je mnenja, da bo izid pregovorov ravno nasproten temu, kar so pričakovali pobudniki sedanjega angleško-ruskega spora. Niti se jim je posrečilo Rusijo osamiti niti ji vzeti njen ugled pri tlačenih narodih. Nasprotno, ta spor je dal priliko širokim plastem vseh narodov in posebno angleška, da so mogle izraziti svoje simpatije za miroljubno politiko Rusije in svoje sovražnost napram mednarodnim združbam. Končno naglašajo «Izvestja», da izmenjava not med Rusijo in Anglijo ni dovela do uničenja rusko-angleškega trgovskega sporazuma, temveč da je sprava v ospredje vprašanje sklenitve splošne politične pogodbe.

Anglija

Harding za mednarodno razsodišče, neodvisno od Društva narodov in za pravično rešitev odškodninskega vprašanja

LONDON, 23. Listi poročajo iz Washingtona, da je predsednik Združenih držav v svojem govoru v Saint Louis propagiral idejo, da bi se Združene države udeležile mednarodnega razsodišča, ki se mora postaviti neodvisno od Društva narodov; pri tem razsodišču bi imele Združene države iste pravice kakor vsaka druga država. Harding je nadalje izjavil, da noče izvajati nikakega pritiska na senat v tem smislu, dasi goli živo željo, da se postavi pravica nad silo. Kar se tiče odškodninskega vprašanja je rekel, da je ameriški narod vedno želel, da bi demokracija zavladala nad samodržtvom; prepričan je, da bodo v Evropi v tem oziru stavljeni taki pogoji, ki bodo zadovoljili demokratično Francijo in obenem omogočili Nemčiji izpolnitev njenih obvez.

Nemčija

Proslava obletnice smrti kancelarja Rathenaua

BERLIN, 22. Ob priliki obletnice smrti kancelarja Rathenaua se vršijo po vsej Nemčiji proslave. Kancelarjeva mati, ki ima že 80 let, je darovala vlad vilo Rathenau, v kateri se bo sestel kongres znanstvenikov.

Ogrska

Pravice narodnih manjšin na Ogrskem do uporabe lastnega jezika na sodnih

BUDIMPEŠTA, 22. Minister Bethlen je predložil poslanski zbornici zakonski načrt, ki zagotavlja narodnim manjšinam na Ogrskem uporabo lastnega jezika pred sodnimi in pri obtežanju z državnimi namenceni. Pri tej priliki je ministrski pomnilnik, da biva na Ogrskem zelo neznatne skupine drugorodcev. Vendar pa v nekaterih krajih dosega 20% madžarskega prebivalstva, odstotek, ki je dovolj visok, da lahko zahtevajo pravico do uporabe lastnega jezika po mednarodnih določilih.

Avstrija

Pasivni odpor avstrijskih državnih uradnikov radi prenikljiv plač

DUNAJ, 23. Ker so pogajanja z vlado za povišanje plač državnih namencev, ostala brezuspešna, so uradniki sklenili, da pričnejo s pasivnim odporom. Kancelar Seipel se je izrazil, da se zahteve uradnikov ne morejo spraviti v sklad z vladnimi ukrepi, da bi zboljšala državne finance. Pri seji poslanske zbornice so socialistični poslanci izzvali glasovanje o tej zadevi in so tako izrabili odsotnost mnogih poslancev. Zbornica je odobrila dnevni red, ki izraža nezaupnico vladi. Splošno sodijo, da ne bi imelo to nikakih političnih posledic.

Iskrena beseda na vse strani Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, dne 21. junija 1923.

V Ljubljani je prišlo te dni na javni ulici do zelo neljubega dogodka. Prišlo je do spopada med goriskim Italijanom Dörflesom in neko gručo Orjunašev. Nima mo nikakega zanesljivega poročila o vzrokih, postanku in poteku tega spopada. Poročila v italijanskih listih so trdila, da so Orjunaši napadli Dörflesa brez vsakega povoda in ga premlatili na žive in mrtve, da je obležal v nezvesti. Opravičeno sodimo, da so ta poročila precej pretirana. Za to našo domnevo govori dejstvo, da se je g. Dörfles — kakor poročajo isti listi sami — kmalu na to podal na redarstveno ravnanje in k italijanskemu delegatu ter da se je odpravil v Gorico, od koder pa tudi ni prišlo nikakega poročila o kakih nevarnostih za njegovo prihodnje zdravje in življenje.

Mi ne bi se nadalje bavili s tem neljubim dogodom, ki ga iskreno obžalujemo in obsojamo, da ga ni poslanec Giunta porabil za interpelacijo na italijanskega ministra za vnanje stvari in da ni fašistovski glasilo «Il Popolo di Trieste» pospremito to interpelacijo s pripombami, ki jih moramo zavrniti najodločneje. Pripisuje našemu ljudstvu grde divjaške nagone ter pozivlja v prefekturo in podprefekturo, naj računajo s bistvenim znatjem Slovanov. Češ: pokorni in vdani so, ko čutijo močno pest; nasilni in divjaški pa, čim čutijo, da je ta roka razorožena. Napad na Ljubljani da je le član v verigi in epizoda, ki bi morala odpreti oči vsem, ki so se zapletli v neko liberalno teorijo. «Popolo di Trieste» zaključuje, da Italijani ne bodo trpeli objektivnosti «Orjuna» in tudi ne «delovanja nje emisarijev v naši hiši!»

Namen, ali vsaj težka zmoza teh pripomb v fašistovskem glasilu je jasen: obremeniti hoče tudi naše ljudstvo v Juljski Krajini z odgovornostjo za dogodek v Ljubljani in zahteva od oblastev, naj se maščujejo nad tem ljudstvom! In ko vemo, kako poslušna so ušesa naših oblastev za take pozive, — in se od take strani — se bojimo upravičeno, da bo moralo res naše ljudstvo zopet plačevati za to, kar se je dogodilo v Ljubljani! To bi bila tem hujska, vnebovpijoča krivica, ko nimajo na italijanski strani niti sence kake stvarne podlage za svojo trditve, da ima «Orjuna» v naših krajih svoje emisarije. Ne moremo garantirati, ali, če smo prav informirani, imajo tržaški fašisti v svoji sredi nekega nekdanjega odbornika ljubljanske Orjuna. Tudi ta jim lahko pove resnico. Naj nam navedejo le eno samo dejstvo, ki bi upravičevalo to trditve! Ne morejo.

Naj nam pa dovolijo na italijanski strani

odkriti besedo! Ponovno izjavljamo, da obsojamo vsako ogrožanje osebne varnosti Italijanov onkraj meje. Vprašati pa moramo vendar-le, ali ni človeško in psihološko razumljivo, če dejanjem fašistov v naših krajih sledijo nelepa dejanja Orjunašev onkraj meje? Kajti prokletstvo zlega čina je, da nadalje snujoc, poraja nova zla! In oni dogodek v Ljubljani je zlo, ki mu morejo slediti zopet velika zla za naše ubogo ljudstvo v Juljski Krajini, kakor smo že prej naglasili. To naj bi uvaževali naši soplemenjaki onkraj meje. Pa naj so še tako verjeti, da je njihovo stališče »zob za zob« upravičeno, bi se morali izogibati takih dejanj v imenu svoje kulture in z ozirom na položaj svojih soplemenjakov izven njih države.

Gospode na italijanski strani pa bi prosili, naj ne imajo pred očmi samo ljubljanskega dogodka kot takega, marveč naj upoštevajo tudi okolnosti, ki so spremljale ta dogodek! Poročila v italijanskih listih sama so priznala, ne le da je redarstveno oblastvo strogo nastopilo, marveč da so tudi zasebniki posegli vmes po zapovedi človekoljubja! Potem pa naj se spominjajo tudi, kako je bilo, ko je gorel naš «Narodni dom» v Trstu, ko so se stanovci hoteli rešiti iz razsajajočega elementa in ko sta na pr. kaskadist Robjek gor visoko v tretjem nadstropju in v plamenu prosila pomoč! Robjek je izgubil svoje življenje, žena njegova pa se je poškodovala tako, da je bil pravi čudež, da so ji zdravniki rešili življenje; posledice pa bo nosila vse svoje žive dni! Ne moremo drugače, moramo ugotoviti prežalostno dejstvo: tedaj ni bilo usmiljenja za našega človeka v najstrašnejšem položaju.

Odklanjam najodločneje krivično maniro, po kateri se iz posameznih dogodkov izrekajo žaljive sodbe o narodni skupnosti. Tudi v Trstu smo imeli mnogo slučajev, ko je stalo 20 proti enemu — in ta eden je bil ... Slovenec! Nikdar pa nismo delali, iz tega zaključkov, žaljivih za italijanski narod kot tak! In ugotoviti moramo tudi dejstvo, da niso oblastva ganila niti z mezinem, da bi napadalce zadela zaslužena kazen.

Okolnosti, ki so spremljale nedavni dogodek v Ljubljani, kričijo, kakaj ljuta in krvava je krivica v očitanju, da je naše ljudstvo polno divjih nagonov in brez čustev, ki značijo človeško civilizacijo.

Sedaj se besedo na obe strani. Zapoved človečanske ideje, kulture in civilizacije je: življenje in zdravje človeka bodi sveto vsem in vsakomur!

Gospod urednik!

Čas je že, da Vam vendar enkrat poročam tudi o našem političnem življenju, ki je z ozirom na številčnost in njem nastopajočih strank gotovo eno najbogatejših na svetu. Saj ni bilo pri zadnjih volitvah okrožja, v katerem ni tekmoval vsaj pet strank in sicer samih za narod splošnostranskih strank. Koliko pa je bilo okrožij, kjer je nastopalo kar po 15 raznih strank in vsaka z lepim geslom, vsaka z lepimi obljubami, ki pa, žal, niso mogle zbrati 100 podpisov, kar je bilo predpogoj za vložitev kandidatne liste.

Zaljubljen je resnica, da se ta naša politična raznovrstnost po volitvah ni mogla prav razviti, ker ni pokazal naš volilec posebnega talenta, da bi točno ločil vse potankosti raznih programov, temveč je pri veliki izbiri zagrabil pač za blago, ki je bilo najbolj kričavo in katera ga prodajalec je v agitaciji prekosil vse druge. In tako smo doživeli, da so majhne stranke po volitvah skoraj izginile in da je izšlo iz volilnega boja samo par zmagovalcev, ki so združili nase skoraj vse glasove. Povolitvena slika našega političnega življenja je torej čisto drugačna od predvolitvene. Poprej v vsaki pokrajini, v vsaki oblasti povprečno po 10 strank, po volitvah v vsej državi le 8 pomembnih strank, kar je z ozirom na tri plemena, tri vere, 7 pokrajin in našo prejšnjo strankarsko bogatostjo pač silno malo.

Ker smo tako silno reducirali število tekmecev za odreditev naroda, bi človek mislil, da bo šlo sedaj vse gladko in da ne bomo trčili sil v luksemburjskem boju zaradi raznih gesel, temveč da se bomo lotili praktičnega dela in pričeli že enkrat urejati našo ubogo Jugoslavijo. Skratka, da se bomo kot bratje sporazumeli in na to kar tekmovali med seboj, kdo da bo bolj dvignil državo. Mnogi optimisti so to tudi prerokovali, toda dogodki kažejo vedno bolj in bolj, da je sporazum še daleč, da se morajo vršiti še enkrat volitve, predno bo sploh mogoče reči, če se in kakšen sporazum izvrši.

Pozabiti se namreč ne sme ene okolnosti. Redukcija števila strank ni bila dožensna, tem, da so se nasprotja nivelirala, temveč, da so se nasprotja poudarila, da so se ljudje za tekli k ekstremnosti. Kaj se pa pravi pri znani, mogli bi reči pregovorni trgovalski Jugoslovanci, pripraviti skrajneža do kompromisa! In brez kompromisa ni sporazuma, temveč samo hegemonija, zmaga enega, si lahko misli vsak.

Ozirati pa se je še na eno. Posamezni voditelji bi bili že pripravljani k popuščanju, saj spada med vrline politika tudi njegova gibčnost. Popuščanja pa ne pripuščajo volilci, ki so vzeli vse volilne obljube dobesedno, ki so zaupali svojim voditeljem popolnoma, ki so kratkomalo bolj papeški od papeža samega.

In ne samo to! Dejal sem že, da so bila volilna gesla kričava. Jugoslavija pa stoji danes pred trenutkom, ko mora skleniti uradniški zakon, invalidski zakon, izglasovati proračun, sprejeti cestni zakon, ko leti vse nad finančnega ministra, da nakaže denar. Ni čuda, če je na vse te zahteve odgovoril finančni minister, ki ima to lepo lastnost, da noče o tiskanju novih bankovcev ničesar slišati, s protizadevom, da se zvišajo davki. To pa je gotovo zna najmanj pripljuhljen zahtev, in zlasti se grozijo grmeče opozicijske stranke, je ne morejo podpreti, pa čeprav uvidevajo vsi, da se davki morajo zvišati, da se morajo nekateri zakoni takoj rešiti, ker so absolutno neodložljivi in važnejši, ko vsi plemenski spori in vsa vprašanja razdelitve države.

To uvideva celo opozicija in celo Radić je pristal na to, da se vsi ti najnujnejši zakoni rešijo najprej in da se šele potem prične reševati kardinalno vprašanje — revizije ustave, ki je ključ do sporazuma.

Da bo pa zadrega popolna, so dale volitve se neljubu aritmetično »napako« (da namreč revizionisti sami nimajo večine, da pa imajo večino nasprotniki revizije, radikalni in demokrati, ki se pa skoraj ne morejo združiti).

In tako, imamo od prvega dne volitev do danes vedno isto situacijo. Radikalni kot najmočnejša stranka uživajo vse prednosti vladne stranke in spretno izgrajevajo sedaj demokratskega, sedaj revizionističnega bavlava. V tem zongliranju je zlasti Pašić mojster, in s svojo tretjinsko večino je že pripravljen preko nevarnih petin deklaracijske debate, postaviti srečno samo-radikalno predsedstvo skupščine in skoraj bo imel za seboj tudi vse naknadne kredite, ki bi mogli z ozirom na zakon o ministriki odgovornosti in z ozirom na to, da je tem izdatkom odredila svoj vizez celo glavna kontrola, postati sila nerodni. Zadovoljno pa si sme pogladiti stari Pašić svojo brado tudi zato, ker bodo skoraj pod streho tudi dvajsetine in z njimi uvede k poznejšim definitivnim novim davkom, ki bodo precej težki in ki bodo imeli vse napake prejšnjih.

Radikalni so torej zadovoljni in zadovoljen je tudi Radić, ki uživa vse prednosti opozicijske stranke. V Belgrad ga sploh ni. Le tu in tam pošlje kakso lastavico v Belgrad, da odvrne od sebe neprijetnosti vladnega pritiska. Obenem pa se pripravljajo na svoje »tretje velike manevre«, ko bo dobil ne samo 70, temveč kar 120 mandatov, kakor o sebi rad poveljuje. V koliko se bodo te nade tudi uresničile, je druga stvar. Pa pustimo nehalneza prorokovanja!

Trenutno je g. Radić na konju. Ima dobre poslušne zavetnike, ki vrše težaven in skrajno nehalen posel. So most med Radićem in radikalni, ki se pa mostu poslužujejo le v to, da ga po uporabi zrušijo. Saj je sedaj agitira Radić proti stranki dr. Korošca, in v »Slobodnem domu« obdeluje »klerikalce« in »pope« v verzih in v prozi na tako brezobziren način, da bi se še bivši kranjski liberalci mogli marsikaj naučiti.

V še težjem položaju pa so Spahovci. V revizionističnem bloku so nekako peti kolo, ki ga vozi Radić iz milosti danes še s seboj, ki ga bo pa o prvi priliki, gotovo pa po njegovi obrabi, zavrgel. Še težavnejše pa je za Spahovce stališče radikalov. Ti ematirajo Bosno za srbsko pokrajino, ki je osvojena na sabjo. Zato Spahovcem sploh ne priznavajo pravice, da bi delali kakso avtonomistično politiko in jim zamerjajo zvezo z Radićem tako zelo, da se z njimi sploh pogajati nečajo. Radićali se vežejo pač z macedonskimi Turki, nikakor pa ne z jugoslovanskimi mohamedanci, ki morajo ubogati in vršiti srbsko politiko.

Celo na prvih sejah skupščine, ko so bili Spahovci čisto prijetna opozicija, so radikalni odločili podpirati v Bosni njih nasprotniki in dajali prednost skupini Magličevića. V nobenem rožnatem položaju pa tudi niso demokrati. Prvič velja edino njim vsa jeza združene opozicije. Vred svojega odločnega

antirevizijonističnega stališča se demokrati z revizionisti sploh pogajati ne morejo in tako je za njega samo ena alternativa — ali v vlado z radikali, ali pa brezmočna opozicija.

Se nikdar ni imela belgrajska skupščina tako številčno šibke vlade, kakor jo ima sedaj. Vseeno je vlada trdna, in to samo zaradi svojih nasprotnikov. Dokler ni Radića v skupščini, se nimajo radikalni ničesar bati. Če pa pride Radić, potem doživimo lahko obnove prejšnje koalicije, ker volitve bodo tedaj, kadar bodo hoteli radikali in ne kadar bo ugodno g. Radiću, kakor si ta sicer rad domišljuje. Radikalni vladajo torej sami in uživajo svoj ideal — da je vse v v njih rokah — v polni meri. So pa pri tem tako pametni, da ne tirajo stvari predaleč in zato puščajo revizijo ustave v nemar, zato puste Radića v miru, da uživa uglednosti grmečega opozicijskega.

Toda za Pašićevimi očmi se dostikrat zablišne in tudi Radić bo še spoznal, da je mislil Pašić nanj tudi tedaj, ko mu je dal orožnike proti Orjuni.

O. P.

Pouk v verstvu na italijanskih šolah

Politika fašistovske vlade napram novim pokrajinam se lahko označi kot politika izenačenja s starimi pokrajinami kraljestva. Ta poteza tvori naizrazitejšo stran ukrepanja fašistovske vlade na vseh poljih javnega življenja v naši deželi. V svoji znani odločnosti se sedanja vlada ne meni za ovire in težkoče, temveč gre neizprosno dalje po poti, ki si jo je začrtala, in rešuje — seveda na svoj način — tudi najtežja in najkropljivejša vprašanja.

Med vprašanji take kočljive narave spada brez dvoma tudi vprašanje izenačenja šolstva, v katerem je najslovesnejše važnosti za naše po ogromni večini kmetosko ljudstvo vprašanje ljudskega šolstva. Razlika med udeležbo te panoge javnega pouka pri nas in v starih pokrajinah je zelo velika in prosta raztegnitev italijanskega šolskega zakona bi prebivalstva novih pokrajin gotovo ne zadovoljila. To so jasno dokazale še pred kratkim resolucije, ki jih je prejela vlada iz novih pokrajin in v katerih so razni merodajni krogi že vnaprej protestirali proti temu, da bi se ljudskošolski pouk v novih pokrajinah izenačil na ta način, da bi se učna doba skrajšala za dve leti. Sličen odpor se je bil pojavil v novih pokrajinah tudi povodom raznih poskusov, ki so bili napravljeni v zadnjih letih, da bi se naše ljudske šole izenačile s šolami iz starih pokrajin z ozirom na pouk v verstvu.

Izenačenje bi ne moglo pomeniti pri sedanjih prilikah na ljudskih šolah starih pokrajin nič drugega nego popolno odpravo verskega pouka iz šole. Take rešitve bi naše ljudstvo ne moglo sprejeti in bi ga smatralo za pravo nasilje nad svojim verskim čustvovanjem.

Razne izjave sedanjih odločilnih činitelev pričajo, da je postalo vprašanje veronauka v javnih šolah sedaj aktualno. Fašistovska vlada se zaveda, da je sedanja zakonodaja glede pouka v verstvu v rezeknem nasprotju s čustvovanjem tudi velike večine italijanskega naroda in zato pripravlja v tem pogledu dalekosežne izpremembe, ki jih je napovedal pred kratkim sam naučni minister Gentile.

Zopetna uvedba veronauka kot obveznega predmeta bo pomenila nekak prelom z vsemi dosedanjimi tradicijami, ki se zrcalijo v sistematični in srđiti borbi proti verskemu pouku. Ta borba je nastala v začetku druge polovice preteklega stoletja kot posledica borbe italijanskih prepovediteljev proti papeževi posvetni državi, katere zrušitev je bila neobhodna, ako se je imelo izvršiti zedinjenje italijanskega naroda v eno enotno državo. Borba proti veronauku v šoli je bila potemtakem ena izmed oblik takimevanega protiklerikalnega gibanja, pri čemer pa se tedaj ni znalo ali ni hotelo razlikovati vere od političnega klerikalizma. V praksi pa je zavzel ta borba obliko pobiranja in habljenja Casatijevega zakona o šolstvu od 13. nov. 1859. Tazakon je določal, da se ima verstvo poučevati na vseh stopnjah javnega pouka: na visokih šolah so se ustanovile bogoslovne fakultete, katerim je bilo priznano nekako prvenstvo, za srednje šole je bila določena ena ura veronauka na teden pod vodstvom »direttore spirituala« (duhovnega voditelja), a glede ljudskih šol je predpisoval omejeni zakon, da morajo vsi učenci obiskovati pouk v verstvu (tudi tu mu je odmerjena po ena ura na teden). Izvzeti so bili le tisti učenci, katerih starši so dokazali, da je preskrb-

ljeno doma za verski pouk njihovih otrok. Ljudskošolski učitelj je bil obenem tudi učitelj veronauka.

Ta zakon je naletel kmalu na močan odpor, ki je bil, kakor že omenjeno, pravi posledica političnih dogodkov. Takoj po zrušitvi papeževе države je izšla tedanja vlada naredbo, ki je določala, da pouk v verstvu ni več obvezan, temveč da se bo vršil le za tiste otroke, katerih starši napravijo tozadevno posebno prošnjo. L. 1873. je bila odpravljena na vseučiliščih bogoslovna fakulteta, l. 1877. je bil odpravljen veronauk na srednjih šolah in l. 1879. tudi na učiteljskih. Zakon Coppino iz l. 1877., s katerim se je uvedla splošna ljudskošolska obveznost, ne omenja veronauka med učnimi predmeti. Coppino je ustanovil na l. ljudski šoli, ki je imela prej samo štiri razrede, še petega. Šesti razred je uvedel l. 1904. minister Orlando, toda tudi njegov zakon ne omenja veronauka med učnimi predmeti.

Pod naučnim ministrom Ravo se je odpor proti verskemu pouku še poostil. Poslanec Bissolati je stavil zbornici (l. 1907) predlog, naj se pouk v verstvu sploh odpravi. Zbornica je sprejela načrt ministra Rave, ki določa, da občine niso dolžne skrbeti za pouk v verstvu, ako je večina občinskega sveta proti temu pouku. Ako želijo starši v takih občinah, da se njihovi otroci poučujejo v verstvu, morajo skrbeti za pouk na svoj račun. Pokrajinski šolski svet določa dan in uro pouka in odredi, da bodo v šoli na razpolago primerni prostori.

Pouk v verstvu je bil torej po tem zakonu odvisen od volje večine občinskega sveta. Mnogo občin je izkoristilo ta položaj v prid pouku, mnogo proti njemu. Agitacija proti veronauku je bila zelo živalna v Rimu in Milanu in njegovi nasprotniki so posebno nastopali proti temu, da bi občine pošiljale starišem vzorce za prošnje za poučevanje veronauka. S tem da občine grešijo proti nepristranosti in izvrševanju zakonov. Naučni minister Credaro je l. 1910. upošteval to agitacijo ter izdal odlok, s katerim se razpošiljanje omenjenih vzorcev prepoveduje. Obenem določa ta odlok, da naj se vrši pouk v verstvu izven učnega načrta. Učitelju veronauka je bila priznana pravica do posebne odškodnine.

Ako torej pregledamo zgodovino italijanske zakonodaje z ozirom na pouk v verstvu, potem moramo ugotoviti, da je prežeta s skrajnim in neizprosnim nasprotovanjem omenjenemu pouku. Ta borba traja neprestano od l. 1870 do današnjih dni. Občine so vse zakone večinoma izigrale in so organizirale verski pouk ne meneč se za prepovedi. To pa je bilo mogoče le do tedaj, dokler so bile šole občinske in so imeli starši neposredno vpliv na organizacijo pouka. Ko pa so bile pozneje šole podzdrževane in so prešle l. 1911. pod izključno vodstvo pokrajinskih oblastev, so izgubili starši ves vpliv na ljudsko šolo in s tem je dosegla borba proti veronauku višek svojega uspeha.

Kmalu po vojni je nastal mogočen preobrat. Povročili sta ga dve veliki italijanski stranki: poplarska in fašistovska. Prva ima kot izrecno krščanska stranka versko šolo na svojem programu, druga pa hoče nastopiti kot obnovljena sila države in si je postavila cilj, da obnovi in vzpostavi tudi verske vrednote. Sedanja fašistovska vlada se ni izrekla samo za zopetno uvedbo veronauka, temveč namerava tudi postaviti vso šolsko vzgojo na izrazito versko podlago. Kakor v mnogih drugih pomeni fašistovska revolucija važen preobrat tudi v tem oziru. Sprito takega razpoloženja sedanjega režima je torej gotovo, da se pri izenačenju naših ljudskih šol s šolami starih pokrajin veronauk ne bo odpravil. Treba pa je naglasiti, da bi ne bila rešitev, kakršno je napovedal minister Gentile v svoji nedavni izjavi, pravzaprav nikakor rešitev. Ze suha logika zahteva, da naj se verski pouk poveri katehetu po poklicu, t. j. duhovniku in ne učitelju. Zraven tega bi ne pomenila taka rešitev nikakega napredka, temveč bi bila le klavren povratak k Casatijevemu zakonu iz l. 1859. Če pa sme veronauk zopet prestopiti prag šolskih vrat in zavzeti svoje mesto, med obveznimi učnimi predmeti, ni mogoče razumeti, zakaj bi bila ta vrata zaprta katehetu — duhovniku, katerega priporoča že sama narava njegovega stanu kot najbolj poklicanega in obenem tudi kot najzbožnejšega veroučitelja.

Resničnost in kritika

Prevrat na Bolgarskem in padec Stambolijskega je razburil politično javnost. Državni prevrat sam na sebi je sicer notranja zadeva bolgarskega naroda, vendar utegne takšen navidezno notranjopolitični dogodek imeti zunanje politično ozadje, to se pravi, zainteresirane zunanje državne sile morejo biti v zvezi s takimi dogodki. Pomen revolucije na Bolgarskem za sosedne države se bo videl šele čez nekaj časa, ko bo nova solijska vlada z dejanji pokazala svoje resnične smernice zunanje politike.

Veselijsi dunajskih in budimpeštanskih krogov in razburjenje v Belgradu zaradi omenjenih dogodkov v Sofiji, bi na prvi pogled zadostovalo, da se izreče naslednja sodba: Novi režim na Bolgarskem bo vodil Slovanom, posebej je Jugoslovancem sovražno politiko. Taka sodba se nam zdi prenapljena. Jugoslovanski zunanji minister je čisto pravilno povdarjal v bolgarski debati, da je taka preventivna sodba okoskrsna in škodljiva.

Nepričakovani dogodki na Bolgarskem so presenetili belgrajsko vlado, zato je razumljivo, da je bilo težko zavzeti jasno in odločno stališče v očigled negotovosti, ki je trajala do smrti Stambolijskega. Če je bil Stambolijski naklonjen sporazumu z Jugoslavijo, je umevno, da ga je skušal Belgrad indirektno ščititi in diplomatično podpirati v njegovem boju proti revolucionarjem. To je belgrajska vlada tudi napravila z odločnim nastopom proti morebitnemu kršenju mirovne pogodbe od strani revolucionarcev in s tem, da ni priznala nove vlade v Sofiji. Tako se je Belgrad oddolžil Stambolijskemu in treba je bilo čakati nadaljnjih dogodkov. Ti so se pa tako naglo razvijali, da je bila belgrajska vlada čez noč zopet postavljena pred novi položaj. Stambolijski je bil ubit in z njim je tudi umrlo vsako upanje, da bi zemljoradniška stranka Stambolijskega mogla vreči revolucionarno vlado. Stambolijski je bil tako nepreviden, da se je pustil presenetiti, in v odločilnem trenutku so ga pustili tudi kmetje na cedilu. Stambolijski ni imel nikake organizirane stranke za seboj, ampak samo pristase, ki niso bili za žrtvovanje, s častnimi izjemami seveda. To dejstvo pa so pokazali šele dogodki. Devet tisoč mož broječa revolucionarna vojska je s lahkoto premagala ogromno dozdnevno armado kmetov, ki pa niso predstavljali organizacije. Pravilo, da se organizirana sila da vreči le z drugo organizacijo, se je tu nazorno pokazalo. Zunanji svet je bil v zmoti, ko je mislil, da razpolaga Stambolijski z organizacijo.

Stambolijski sam je bil do zadnjega trenutka trdno uverjen, da bo s lahkoto udaril solijski »uporček«. To usodno zmoje je plačal s svojo glavo in največja stranka na Bolgarskem je danes brez voditelja in moči. Če se je torej sam Stambolijski tako temeljito zmotil o svoji moči, ni čuda, da so bolgarski dogodki presenetili ostali svet. Stališče belgrajske vlade je bilo zelo delikatno. Da bi jugoslovenska vojska pri-

skočila na pomoč Stambolijskemu, tega ni mogel nihče pričakovati. Stambolijski sam bi bil bržkone odklonil takšno pomoč, zakaj taka pomoč bi pomenila konec njegovega političnega ugleda v Bolgariji. Kompromitirala bi njega osebno in njegovo stranko. To bi bil recimo en ugovor proti onim, ki so zahtevali takojšnjo energično akcijo, da niti ne omenimo nevarnosti drugih mednarodnih zapletljajev, ki bi se utegnili izmčiti iz tega koraka.

S stališča zblžanja z Bolgarijo pa bi bil takšen korak naravnost nepopravljiv pogrešek, ker bi trajno onemogočil kakršnekoli sporazum z bolgarskim narodom. In vsi oni, ki si žele, da bi se jugoslovanska državna zajednica spojila nekoč tudi z Bolgarijo, morajo biti danes veseli, da se ni belgrajska vlada prenapljala, ampak da je napravila pri izpremenjenem položaju taktičen umik ter tako morda na zunanjo doživela majhen diplomatični neuspeh, zato pa se izognila hudim posledicam, ki bi bile nastale, če bi se bila dala voditi v trenutnem razpoloženju in se dala prevariti po varljivih zunanjih znakih.

V koliko so resnične obtožbe in kritike, da se je belgrajska vlada udala pritisku velike entente, nas ne zanima. Zakaj gotovo je, da ni treba nobenega pritiska, ko se gre za življenski obstoj države. Tudi vprašanje, če se je mala ententa izkazala v tej prvi preizkušnji slabo ali dobro, ni glavno. Poglavitno je to, da je znala belgrajska vlada v kočljivem momentu najti zmerno pot ne glede na kritiko, ki je morala slediti po tem njenem ravnanju.

Razburjenje vsled dogodkov na Bolgarskem se je poleglo, solijska vlada je zatrla vsak odpor v notranjosti. Nekatere vlasti so jo že priznale in v kratkem jo bo priznala tudi belgrajska vlada. To sledi iz razvoja dogodkov. Danes mora vsak objektivni presojevalec položaja priznati, da ima belgrajska vlada veliko bolj proste roke in se nahaja v ugodnejšem položaju, ker je zadržala demaršo, kakor pa če bi se bila prenapljala.

Tako se je razpršil tudi ta grozeči oblak nad Balkanom. Mir med sosedmi se ni kalil. Trezna in uvidelna politika v Belgradu je preprečila nove zapletitve na Balkanu, bolgarski dogodki so ostali lepo izolirani in jugoslovanska skupščina v Belgradu more zopet nadaljevati v miru zakonodajno delo, ki se je že tako krepko pričelo.

Bolgarska debata v narodni skupščini pa je zopet enkrat dokazala, da bi bil narod složen v slučaju nevarnosti za državo. Vse stranke so se udeležile debate, vse stranke so povdarjale edinstvo naroda, strankarski boj je bil stopil popolnoma v ozadje. Vkljub ostrim kritikam in dozdnevnu neuspehu diplomatičnega koraka belgrajske zunanje politike, ostane zavest, da je volja skupnosti močnejša od strankarskih teženj.

Rojaki! Ne zabite na šolsko društvo!

Stališče belgrajske vlade je bilo zelo delikatno. Da bi jugoslovenska vojska pri-

DNEVNE VESTI

Doktorske izpite iz ekonomije in sociologije je položil te dni z izvrstnim uspehom znani istriški rojak in novinar g. Mijo Mirković iz Rakla v Istri na vseučilišču v Frankfurtu. Njegova disertacija se je glasila: «O vzrokih ki zakrivljajo, da slovanski narodi zaostajajo na gospodarskem polju». Mlademu gospodu doktorju in njegovim srečnim staršem naše iskrene čestitke.

Diplomirani violinist, Karol Pahor, mestni učitelj na Ketinari, je napravil te dni na bolonjskem konservatoriju, absolutni izpit iz violine z dobrim uspehom. Čestitamo.

Medsebojno spoznavanje je glavni predpogoj za mirno sožitje med raznimi plemeni. Če hoče prav uređiti svoje postopanje z drugim človekom, je treba najprej, da ga prav pozna. Istotako je potrebno, da predstavniki države, v kateri živijo tudi drugodnji, temeljito poznajo položaj in svojstvenosti teh poslednjih. Še le potem morejo zavzeti pravilno stališče v namen skupnega mirnega življenja, da bo na korist države in naroda, ki tvori večino. Tako govorimo mi vedno našim oblastnikom. Prišli so v deželo s povsem krivimi nazori o razumih in ljudeh v nj. Mesto pa, da bi se bili trudili, da bi se na zanesljiv način poučili in temu primerno določili svoje postopanje, so nastavliali svoja ušesa ljudem, ki so jim nameroma — v svojem sovražstvu proti našemu na-

rodu — dajali krive informacije in nasvete. Ti svetovalci so jih zavedli v krivično postopanje z lažjo, da smo mi pod prejšnjo vladavino uživali prednosti in privilegije na škodo italijanskega življa. Zato so jim svetovali, da se mora to na umeten način pomožno slovansko prebivalstvo raznaroditi in asimilirati čim prej. In naši gospodarji so, ne da bi zahtevali kakih dokazov, slepili slediti tem nasvetom in so enostavno prezirali naše dokaze, ki so jim jih predlagali zastopniki našega naroda. V tem je — pravi «Istarska Rijet» predvsem pogreška za nas usodne in tudi za državo pogubne politike. Posledice njihovega popolnega nepoznavanja našega elementa in slepega zaupanja v krive informatorje se razmahujejo v neopisna nasilja proti kulturnim in političnim dobrinam našega izmučenega naroda! To krivično postopanje se izraža tudi v odkritih napadih prejšnjega dela italijanskega tiska na naše gorlorko ljudstvo, ki ga — na sramoto svoje razkrilane liberalnosti — omalovažujejo kot — sužnja. Posebno značilno je dejstvo, da mnogi državnih namestencev, ki prihajajo sem iz starih pokrajin, s početka svojega službovanja pravilno postopajo z našim ljudstvom, da pa kmalu potem spreminjajo svoje postopanje proti nam. To dejstvo dokazuje jasno, kako vplivajo nanje naši domači drugodnji sosedje, ter jih okružujejo s svojo mržnjo proti nam. Dokler se naši oblastniki ne otresejo krivo

pridobljenih predhodkov, dokler ne bodo pripadali k nam z iskrenim namenom, da izpolnijo vlogo in dobro narav našega ljudstva, ki vestno vrši svoje državljanske dolžnosti in teli bratskega in enakopravnega spoznanja: Hojle ne bomo mogli nikoli verjeti nobeni priliznjenosti — frazi o pomirjenju! Prvo in najpomembnejše je: spoznavanje nas!

Sprememba železniških urnikov. S tem poveljem in za našo deželo tako važnim vprašanjem se je pečal že »Piccolo« z dne 10. 4. m. Obrazložen je zadevo prav izčrpano z raznih stališč in našel vse, kar je v prilog sprememb, in vse, kar je proti njej. Toda do sedaj je še vedno v veljavi spremenjeni urnik.

Kakor je znano, odpade z novim urnikom posebni vlak, ki je odhajal iz Trsta ob 11.05 in bi, ki je prihajal v Trst ob 3.45. Vzpostavljajo pa sta brzovlak, in sicer oni, ki odhajajo iz Trsta ob 16.30, in oni, ki prihajajo v Trst ob 12.25. Da ima ta sprememba dalekosežne posledice za gospodarsko življenje dežele, je neizpogibno. Odpravljenih vlakov se je posebno posluževalo prebivalstvo Krassa, ki je hodilo v Trst, ali Gorico ter tamkaj razpečevalo svoje pridelke in nabavljalo, česar samo ne proizvajajo. Ker so bile zveze jako ugodne, je bilo to kaj lahko; komur je šlo za tem, da hitro opravi, se je lahko vrnil že z opoldanskim vlakom in ni mu bilo treba zamuditi, kakor sedaj, čelega dne. V glavnem motivirajo vzpostavlo brzovlakov s tujimi prometom. Kdor pa se je že posluževal teh vlakov, ta se je lahko prepričal, da je tujski promet (to je mednarodni promet) prav neznaten in da se po večini tudi teh vlakov poslužujejo domačini, kolikor to dopuščajo neprikladnosti urnika in zelo redke postaje, (Brzovlaka se ustavljata in sprejemata potnike samo na vmesnih postajah: Opčine, Stanjel in Prvačina). Neposredna posledica tega je, da so brzovlaki malodane prazni, vključno temu da sta odpravljena dva cesebna vlaka.

Poleg teh razlogov, ki so že sami na sebi dovolj tehtni in govore v prilog vzpostavitve posebnih vlakov, je še mnogo drugih. Tržaški letoviščarji se v veliki meri na poletje podajajo na odhodi na Kras, in to deloma, ker jih silijo h temu skromne gmojne razmere, deloma pa iz udobnosti, ker so bile med Krasom in Trstom zveze jako ugodne. Mnogo jih je, ki katerim bo vohče direktno onemogočeno, obiskovati svoje družine, ki se nahajajo na letovišču, ker so v jutranjih urah zaposleni, ali pa ker hita iz zgodnjega odhoda neprimeren. Nadležno se odpravljene vlaka (11.05) v veliki meri poslužujejo tržaški izletniki, ki so se ob nedeljah in praznikih v veliki številu podajali na Kras. Sledi iz tega, da je vsled označenih sprememb zelo oškodovana kraška turistična industrija, ki je skoro edini vir dohodkov dežele, ki je toliko tekom vojne kolikor v povojni dobi ogromno trpela, vsled česar je blagostanje njegovega prebivalstva občutno zadeto. Da na ne obdobja tega skrajno skrajnega prometa: samo kraški gostilničarji, ampak da zadeva škoda vse prebivalstvo, je razumljivo, ker gostilničarji vsled skrajnega obrata odkupujejo v zelo mali meri vino in dr. pridelke od kmetovalcev. Da ne pretravim, se lahko vsakdo prepriča, če vpraša kakega kraškega gostilničarja, ki bo še pripravljen, da se je število izletnikov od 1. junija dalje skrilo na tretjino.

Nadaljno utemeljevanje je odveč. Ravnanje državnih železnice bi moralo v takih slučajih postopati na način, da štiti kolikor mogoče koristi dežele, od katere zavisi razvoj in tudi obstoj te prege, posebno še, ker osebni vlaki gotovo ne poslujejo s tako izgubo kot brzovlaki.

Pričakovati je, da se bodo merodajni činitelji zavzeli, da se odmoremo temu nevezdržnemu položaju z zopetno vzpostavlo osebnih vlakov. V slučaj, da je nemogoče dnevno pa vsaj ob nedeljah, če na drugih progah vozi po več nedeljskih izletniških vlakov, imajo pravico zahtevati tudi naši Kraševci svoj nedeljski vlak, ki je pred vojno že vozil. Uprava državnih železnice je lahko prepričana, da ne bo trpela nikakoli izgube.

Za pouk in kratek čas. V Kuratstvu na nemškem južnem Tirolskem so imeli minulo nedeljo gasilsko slavnost. V soboto pa so prišli orožniki in so prepovedali nošnje gasilske čepice. Utemeljevanje te prepovedi ni znano. Nato se je nekaj zastopnikov občine hitro odpravljalo s tako čepico k prefektu v Trident, da bi jim razkril nevarnost take čepice. In glejte: niti prefekt, niti kvestor nista našla nič izpodtakljivega na čepici. Iz previdnosti pa so se morje obrnili tudi do podprefekta v Cavelese. Ta pa jim je dal zaželeno pojasnilo, da so te čepice nevarne za — državci! Zato da mora vztrajati neomajno pri prepovedi. In tako so prišli na oni slavnosti do imenitnega, zares nenavadnega prizora: gasilci so slavili svoje stanje pač v uniformi, ali — s civilnim klobukom na glav! Upravičeno pripomnila »Der Tiroler«: Prepustimo bistrouidnosti čitateljev — saj je ni potrebno mnogo — naj sami razsodijo, kdo je bil tisti, ki se je na tej slavnosti — cmošil! Tudi naši čitatelji so gotovo toliko bistrouidni, da se spričo te prav od srca. Ob enem pa imamo pouk, kako majhen korak je včasih od resnosti do smešnosti, če hočemo ljudje po vsej sili in vsak dan — reševati državo!

Poziv slova, možem in mladeničem. Slovenska Marijina družba v Trstu namerava prirediti v nedeljo dne 8. julija t. l. romanje za možje in mladeniče iz Trsta, bližnjega Krassa in Istre na sv. Goro. Od nekdanj so naši ljudje radi zahajali na to božjo pot po tolažbo v svojih težavah. Se nikdar pa ni težilo našega naroda toliko bridkosti kot pričuječa ura. Zato se nadejamo, da se oglasi, kljub temu, da je sv. Gora razdejana, veliko število romarjev, ki pohite po uteho k Mariji. Čeprav je romanje v prvi vrsti namenjeno za možke, vendar se lahko pridružijo tudi ženske. Kdor se hoče udeležiti romanja, naj se oglasi v Trstu pri slovenskih duhovnikih, v okolici pa pri svojem g. župniku. — Odhod iz Trsta (kolodvor pri Sv. Andreju) v soboto 7. julija ob 17.25. Vrača se iz Gorice (državni kolodvor) v nedeljo 8. julija ob 7. uri zvečer. Prihod v Trst ob 9.15.

Cerkvenim oskrbnikom in županom. Uradni »Osservatore Triestino« je objavil dne 20. t. m. krožnico, s katero naznanja vsem javnim bitjem, da morajo predložiti prošnje do 10. julija vsi, ki žele oddati delo za vzpostavitev porušeni zgradb vladnemu vzpostavitvenemu uradu, kakor tudi oni, kateri žele obnoviti porušena poslopja v lastni rezi.

Ker je pa čas pretekatek, da bi se mogle sestaviti popolne prošnje opremljene z vsemi listinami, cenitvami, načrti in proračuni, opazila okoliščina, naj se predloži samo prošnja (spis, s katerim se prosi kr. prefekturo, da dovoli vzpostaviti v nepremičnine v zmislu dekreta 1. 9. 1920 št. 1524 in okoliščine gen. civ. kom. št. 921/2000 odd. IX. v lastni rezi, ali pa se prosi vladni tehnični urad, da prevzame on obnove) in pooblastilo (-deliberazione), s katero se pooblasti predstavljatelja, župana ali duhovnika, da podpisuje in predstavi prošnjo.

Prošnje se imajo pripraviti le za nepremičnine stavbenega značaja (poslopja, hiše, cerkve, župne in tem enake, mosti itd.) in naj se naslovijo v dveh izvodih na kr. prefekturo v Trst do 10. julija t. l.

Pozneje se lahko predstavijo popolne prošnje za obnovitvena dela stavbenega značaja, kakor tudi za premičnine in zemljišča, do 10. septembra, tako da bo imela prefektura do tega dne vse prošnje javnih bitij.

Zmisel te zadnje izdane krožnice je, da potem ted 10. julija oddanih prošnji prefektur sezna, katera dela se obnavljajo v lastni rezi in koliko dela bo imel vladni tehnični urad.

Zavarovanja proti požaru! Z dnem 1/7 t. l. stopi v veljavo kr. odlok z dne 11. januarja 1923, števil. 156, vsled katerega se zviša državna pristojbina na zavarovanja proti požarnim škodam od 2% na 15% skupnega plačila in 20% naddavka za vse zastane in nove premije plačane po 1. juliju v tekočem letu.

Društvene vesti
Koncerti Pevskega društva »Ilirija«. Na današnjem koncertu se bo pod vodstvom Srečka Kumurja izvajal zelo bogat in raznovrsten spored, kateri obsega naše novejšje in starše skladatelje. Društvo je v začetku svojega razmaha, ima najboljšo in resno voljo, potrebuje pa moralne podpore od strani občinstva. Zato kličemo vsem ljubiteljem naše pesmi: Pridite nocoj polnoštevilno k našemu koncertu.

Začetek točno ob 8. uri. Predprodaja vstopnic in sedežev se vrši v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu od 9 do 13 ure in pol ure pred koncertom.

Ponovno kličemo vsem onim katerim je naša pesem pri srcu: Pridite vsi in točno! — Odbor.

Pevsko društvo »Kolo«. Danes ob 10h vaja za moški zbor v društvenih prostorih. — Odbor.

Nogometni odsek — S. D. »Adria«. Danes skupne vaje, shajališče pri Sv. Jakobu pred gostilno DKD, točno ob 8h jutraj odhod na vezbašče. Po končanih vajah sestanek. Ker so važne točke na dnevnem redu, je dolžnost vsakega člana-nogometnika, da se ga gotovo udeleži.

V slučaju, da bo dež, odpadejo vaje, sestanek se bo vršil eno uro po napovedanem odhodu pri Sv. Jakobu. — Vodja.

Zveza »Marijin Dom« ponovno opozarja sl. občinstvo, na St. Majcenovo igro »Dedič meškega kraljestva«, ki se bo uprizorila v »Marijinem Domu« via Risorta 3, dne 24. in 29. t. m. Začetek točno ob 8. uri.

Dejanje naš popelje med grozote vojne, med otroke-begunce, zapuščene od vseh ljudi in izročene v roke brezsrčnega častilhepa in zverinstva. Edina svetla luč v temi njihove bede je zdravnik, človek z dušo in srcem, ki leči telesne in tudi duševne rane.

Pridite, vabi Vas deca, polna pričakovanja in zaupanja.

MDP — Sv. Jakob ima jutri dne 25 ob 20. v dvorani DKD svoj VI redni občni zbor. — Odbor.

»Solsko društvo« podružnica pri Sv. Ivanu priredi v nedeljo dne 1. julija t. l. vrtno veselico na vrtu narodnega doma s sodelovanjem raznih pevskih društev. Naše brhke gospice bodo stregle gostom z jedatjo in pijačo iz šotrov. Vsak zavedni Slovan je našim malčkom pomagati dolžan! Pomagajmo si sami, da nam bo Bog pomagal!

ALBERTA

na njegovi zadnji poti.

BAKROVLJE, 23. junija 1923.

(336) Družina Martelanc.

Dobre jedi - se vsak veseli!

Zato kupujte

„PEKATETE“!

So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.—. Dežela črka 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

GOSPODIČNA s pisarniško prakso, večša slovensčina, nemščine in italijanščine v govoru in pisavi, strojepiska, išče primerne službe. Cenjene ponudbe pod »Pridnost« na upravnistvo. 894

DVE PRIJATELJICI, lepe znanjosti, bogati, resni, inteligentni, iščeta znanja v svrhu ženitve. Ponudbe pod »Jaconelli« na upravnistvo. 906

REKSTRON, z dvema valjema, 16 komadov, pripraven za gostilno se prodaja v prodajalni, Via Udine 19. 893

BABICA, diplomirana, govori slovensko in nemško, sprejema noseče na dom. Ljubzeniva oskrba. Stroga tajnost. Via Garibaldi 23-I. 895

KRONE 1.75, goldinarji 4.66 20 kronski zlati 85.50 Pondares 6-I. 44

DEKLE 14 let staro, kmetkega stanu, sprejme trgovina Jančar, v Divači. 881

KUPUJEM 10—15 hl istrskega vina, Jančar Franc, Divača. 882

KOLO »Puch« se prodaja. Škeđen št. 130. Anton Sancin — Drejač. 883

NAS DOM prodaja svojim članom hišico. Reflektanti naj se zgledajo tekom 3 dni pri Trgovsko-obrtni zadrugi ul. Palestina 4/I. 889

ISCE SE ženska ali družina, katera bi sprejela v oskrbo dva dečka, 4 in 5 let stara, za 14 dni proti zmeremu plačilu. Ruggero Manna 22, III, Vrata 9. 884

4KOLESNI lahak voz, pripraven za vsako trgovno, za konja, prodam za L. 350.—, harmoniko Pioneer na dve vrsti, 12 basov, skoraj novo, za L. 400.— Rože, Rojan 59 za celkivo. 885

KOLO »Styria« potovalno, z vsemi pritiskilnicami, prodam Foscolo 38, vrata 17. (891)

NOGAVICE se popravljajo in izdelujejo nove na stroji. Commerciale 32, vrata 3 (892)

SPALNA SOBA, hrastova, suha s krasno posteljo, prvovrstno delo, s popolnim jamstvom, se prodaja po zmeri ceni. Skladišče Via Udine 25. 886

NOVI DOHODKI. Spalne sobe iz hrastovega, mahagonijevega, jesenovega, hrastovega, bukovovega lesa, obedne sobe iz palisandra, ružave, hrastove, pisane, sobane, kuhinje po posebno nizkih cenah. Skladišče Via Udine 25. 887

BABICA sprejema noseče. Ljubzeniva oskrba, zajemena tajnost. Madonnina 10-II (860)

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vreč ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

KULISE za »Kraljestvo Palčkov« in potrebni rekviziti so na prodaj po ugodni ceni. Ponudbe na upravnistvo pod »Kulise«. (890)

V SKLADIŠČU Via Pauliana 1, vogal Piazza Libertà se prodajajo po cenah brez konkurence spalne sobe, popolne, z mizico in dvema stolicama po L. 1100.— poročne sobe od L. 2000.— naprej, obedne sobe s stolicami s pristnim usnjem od L. 3000.— naprej, pohištvo za letovišča, kuhinje, stene in omare za predsobe, garniture za klobe, sobane, popolne oprave za urade, tudi posamezni kosi. Velika izbira stolic, naslonjačev i. t. d. Za preprodajalce in hotelirje posebni popusti. Pohištvo v tranzitu po posebnih cenah. Samo v Via Pauliana 1, vogal Piazza Libertà 888

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, via Molino a vento 5, III. (6)

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

POSESTVO, v dobrem stanju, pripravno za vsako obrt, obstoječe iz hiše, hleva, shrambe za vozove, dvorišča, vrta, njive, dveh travnikov in dveh gozdov, se prodaja. V hiši sta se nahajali gostilna in trgovina nad 80 let. Pojasnila v Volčah 78 (Tolmin) (840)

DVOKOLESA, živalni stroji, posamezni deli in orodje po zmerih cenah. Sprejemajo se tudi popravila. Delo točno Lado Petrič, mehanik, Trnovo pri Il. Bistrici. 858

POZOR! Krone, korale, zlati, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grostič Bellei Vita, via Madonnina 10, I. 32

TRGOVINA, na prometnem kraju, ki je dobro uspevala a se je radi smrti opustila, se da v najem. Tudi soudeležba s primernim kapitalom mogoča. Cenjene ponudbe na upravnistvo pod »Trgovina« 868

IZREDNA PRILIKA. Najfinjši klobuki od L. 30.— naprej samo v Maison Elie, Giorgia Morgutti, Imbriani 2. 870

TRGOVSKEGA POMOČNIKA, spreicerihke stroke, sprejme Anton Slokar, Ajdovščina. 874

V VEČJEM MESTU na deželi se išče trgovska pomočnica, večša popolnoma trgovine z mešanim blagom in železnino, kakor tudi italijanskega jezika. Plača po dogovoru, stanovanje in hrana prosta. Ponudbe s pravičljaj naj se pošljejo na trdko: Val. Lapajne, Idrija, trgovina z mešanim blagom in železnino. 875

STANOVANJE, z 2 do 3 sobami in komfortom, se išče proti plačilu stroškov. Naslov pri upravnistvu 877

NOVI DOHODI mlatilnic in čistilnic za žito. Jug. Righi & M. Vidovich, Trst (8) Via Sanič št. 8 (vogal via Porporella) 878

ELASTIKO za cepljenje trt prodaja miredilnica Cillia, Via Roma 20 879

SOBA iz mahagonijevega lesa, svetla, se prodaja po zmeri ceni. V. Blažina, Via P. Vergerio 232. 880

SODA, kristalizirana, bela, čista, cenitvazirana, za perilo, LUG z milom, rumena, najboljša vrsta, v sodih in vrečah. OCTOVA RISLINA, naj. čista, za jedilno svrhe 80%. in 99%. ULTRAMARIN, moder, za perilo, slikanje itd. SODA. MAZLO črna, za vozove. STUK olinjal za steklo. BARVE na apno. OLJNATE BARVE. EMALJE belih in rjavilnih cementov. TRPELI, bel, naraven natlona, mrtveni prah, kalra, mukolavci, parafinski voski, čistilo za kovine. POVLANE, laki i. t. d.

LUČICE na oja L. vrsta Vindobena. Tebeči SUŠILEC. LAMPE. NO kromopeljno in presena seme, gorčica, lanena meza.

ERGA KEMIČNO-TEHNIČNI ZAVOD Trst, Via Pier Luigi da Palestrina števil. 2

42,000 udov **COOPERATIVE OPERAIE** **66 milijon. prodaje**

(DELAJSKE ZADRUGE)

VELIKA IZREDNA PRODAJA

OBUVALA

v skladišču oblek

VIA RAFFINERIA števil. 3, I. nadstropje (tik Piazza Garibaldi)

ČEVLJI , moški, črni, „Boxhall“ I. vrsta L. 55.—	ČEVLJI , moški, barvani, „Boxhall“ od L. 50.— naprej
ČEVLJI , moški črni „Boxhall“ in „Chèvreau“ fantazija v različnih barvah L. 56.—	VELIKA PARTIJA:
ČEVLJI , moški, rumeni, „Boxhall“ z rhovino ali blagom L. 50.—	ČEVLJI , ženski, irhasti, razne barve od L. 32.— naprej
ČEVLJI , moški, rumeni L. 50.—, 60.—, 70.—	ČEVLJI , ženski, črni, „chevreau“ in barvani od L. 25.— naprej
ČEVLJI , moški, rumeni, črni, fantazija L. 75.—	ČEVLJI , ženski, črni od L. 40.— do 60.—
	ČEVLJI , ženski, moderni laki od L. 60.— naprej

Čevlji za otroke in dečke
črni, lakirani, barvani s
30% POPUSTOM

NAJVEČJA SOLIDNOST **POPOLNO JAMSTVO**
STALNI DOHODI **ZADNJA MODA**

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem

V zadevah drugih ljudi nisem bila preveč tankovestna, zato me ni nič kaj vznemirilo, da je z lastno roko pripisal še eno poročno izpovedal ko ostalim.

Vztrajala pa sem pri zahtevi, da mi mora vse zaupati. Tedaj sem bila tako radovedna o njegovih zadevah, kakor ste vi sedaj o mojih. Ugodil je moji zahtevi in takoj boste zvedeli zakaj.

V naslednjem Vam v kratkih besedah povem, kar sem zvedela od njega. Mi ni povedal vsega iz lastnega nagiba. Nekaj sem izvelela iz njega s prigovarjanjem, nekaj z vprašanji. Namenila sem se zvedeti vso resnico in jaz menim, da sem jo tudi zvedela.

Do smrti svoje matere je vedel ravno tako malo o resničnem razmerju med njo in njegovim očetom kakor ostali ljudje. Ko je umrla, mu je oče to povedal in mu objubil, da bo za svojega sina vse napravil, kar bo v njegovi moči. Umrl je, ne da bi bil kaj ukrenil, še oporoke ni bil napravil. Sin (in kdo bi mu zameril?) je bil tako premeten, da je sam vzel svoj usodo v roke. Prišel je takoj na Angleško ter prevzel poslastvo. Ni bilo pač nobenega, ki bi kaj sumil. Oče in mati sta živela vedno skupaj kot zakonika — in nihče med onimi redkimi ljudmi, ki so bili znani z družino, ni pomislil, da bi moglo biti drugače. Zakoniti dedič je bil neki oddaljen sorodnik, ki se mu ni niti od daleč sanjalo, da bo kdaj podedoval to pose-

stvo, tudi je bil zunaj dežele, na morju, ko je umrl oče gospoda Persivala. Do tu ni našel torej nobene težave in prevzel je poslastvo, kakor da se to samo ob sebi razume. Toda denarja si ni mogel izposoditi tako lahko, kakor je prišel do posestva. Dvoje reči je bilo zato potrebnih. Prvič je potreboval krstni list, drugi pa poročno izpovedavo svojih staršev. Krstni list je bil takoj tu — on je bil rojen v inozemstvu in to spričevalo je bilo prav. Z drugim pa je bila stvar težavnejša in ta težava ga je privedla v Altwellingham.

Bilo je pa še nekaj vmes, sicer bi bil šel rajši v Knowlesbury.

Njegova mati je živela tam, predno se je seznanila z njegovim očetom, pod svojim dekliskim imenom. V resnici pa je bila poročena, poročila se je na Irskem, mož pa je grdo ravnal z njo in pobežal z neko drugo žensko. Te stvari imam iz zanesljivega vira. Gospod Feliks je navedel svojemu sinu ta vzrok, da se ni poročil z njegovo materjo. Morda se Vam bo čudno zdelo, da ni sin poskušal svojega početja v cerkvi v Knowlesbury-ju, ko je vzel, da sta se njega roditelja spoznala v Knowlesbury in je bilo torej bolj na mestu izpovedavo, ki bi potrdila, da sta se poročila v Knowlesbury. Vzrok je bil v tem, da je župnik, ki je bil uslužben v cerkvi v Knowlesbury v l. 1803., (leto dozdevne poroke njegovih staršev) še živ, ko se je on l. 1827. polastil posestva.

Ta neprijetna okoliščina ga je prisilila, da je raztegnil svoje delovanje do nas. Tu ni bilo one nevarnosti, kakaj župnik naše cerkve je bil že več let pod zemljo.

Altwellingham pa je bil ravno tako prikla-

den za njegov namen kakor Knowlesbury. Njegov oče je odvedel njegovo mater iz Knowlesbury ter se nastanil z njo nedaleč od naše vasi v majhni vili ob reki. Ljudje, ki so poznali njegovo prejšnjo samotarsko življenje, so niso čudili temu niti pozneje, ko se je poročil. Če bi ne bil po svoji zunanosti tako ostenen, tedaj bi ugetnulo vzbuditi to samotarsko življenje v družbi z damo kakšen sum; tako pa se ni nihče čudil, da hoče skriti svojo grdo in pokvečeno telo pred ljudmi. Živel je v naši sosesčini, dokler ni podedoval Parka. Kdo bi bil mogel po tri-ali štiriindvajsetih letih reči, da se ni ravno tako tiho in neopazno poročil v Altwellinghamu, kakor samotarsko je bilo njegovo ostalo življenje, posebno ko je on duhovnik umrl?

Na ta način je prišel torej njegov sin do zaključka, da je naš kraj najpripravnější za tajno ureditev njegove zadeve. Morda Vas bo presenetilo dejstvo, da to, kar je izvršil v cerkveni knjigi, ni bila morda končna posledica dolgega razmišljanja, ampak da je bil sad hipnega domisleka.

Njegova prvotna misel je bila iztrgati iz knjige list odgovarjajočega leta in meseca ter ga skrivaj uničiti. Nato bi se imel vrniti v London ter naročiti svojemu odvjetniku, naj mu preskrbi potrebno poročno izpovedavo in bi ga pri tem seveda čisto nedolžno opozoril na datum iztrganega lista. V tem slučaju ne bi mogel nihče trditi, da njegova roditelja nista bila poročena. Ne glede na to, ali bi bil dobil v teh okoliščinah denar na posodo ali ne (on je bil mnenja, da bi ga dobil), je imel pripravljen primeren odgovor, če bi bilo sploh kdaj ogroženo njegovo pravo na poslastvo in naslov.

«Učiteljsko društvo za Trst in okolice» vabi svoje člane na izvanredno zborovanje ki se vrši v petek, dne 29. t. m. ob 10. uri v Barokovskih. Ker je dnevni red zelo važen, prosimo, da se udeležijo zborovanja če le morete, vsi člani. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Prevrtlana blagajna. Pred sinočnjim so se neznani svedroci s pomočjo ponarejenih ključev splazili v skladišče piva Volpich, ki se nahaja v ulici Lazzaretto vecchio št. 48, ter »operirali« železno blagajno; napravili so na njeni levi strani trikotno odprtino, skozi katero so pobrali znesek 1500 lir, ki je bil spravljen v blagajni.

Tatinski obisk. V odsotnosti 21-letne Elizabet D'Antoni, stanujoče v ulici Giannacca št. 31, so neznani zlikovci »obiskali« njeno stanovanje ter odnesli razno perilo in obleke v vrednosti 980 lir.

Ponočno »čiščenje« v starem mestu. Vleed naloge tukajšnjega kvestorja so pred sinočnjim policijski agenti in orožniki izvršili v starem mestu lov na sumljive elemente. Aretiranih je bilo 31 oseb, ki niso znale povedati s kakšnimi sredstvi živijo; med aretiranci je 22 berščev, ki nimajo predpisane dovoljenja za beračenje. Aretiranci so bili odvedeni v zapor v ulici Coroneo in bodo pridržani, dokler ne dobijo varnostna oblast potrebnih informacij glede njihovih osebnosti; tisti, ki ne spadajo v tržaško občino bodo potem poslani v kraje, kamor so pristojni.

Ker jo je mož zapodil, se je zadrževala. V »Edinosti« od 13. t. m. smo poročali o neki Lini Turk, stanujoči v ulici Coroneo št. 5, ki je varala svojega odsotnega moža ter zanevarjala svoje otroke; najmlajša hčerka Josipina je bila vsled zanevarjanja s strani matere celo oboje, da so jo morali prenesti v mestno bolnišnico. Mož Turkuve, ki se je tedaj mudil na službenem potovanju — je namreč mornar, — se je pred kratkim vrnil domov. Takoj po svojem prihodu je izvedel od sosedov o nemoralnem vedenju soproge. To ga je tako živo zadelo, da je izgnal razjarjen ženo iz hiše ter ji prepovedal se vrniti. Turkuva je zaman prosila, naj ji odpusti; mož je ostal gluha za vse njene prošnje. Ženo, ki se je čutila po lastni krivdi prepuščena svoji usodi, je moževa nepravilnost spravila v obup; sklenila je umreti.

Pred sinočnjim se je podala v gostilno »Al buon bicchiere« v ulici S. Lazzaro, kjer si je tedaj nahajal njen mož. Prosila ga je, da jo odpusti ter naj jo sprejme zopet v hišo. Toda tudi ta poizkus se je izjalovil; mož je vztrajal pri svojem sklepu in ni hotel o njej vedeti. Sprito se zavrnitve je ženska mislila, da je njena usoda zapечатena. Obupana je šla iz gostilne in ko je bila na ulici, je vzela iz ročne torbice steklenico s karbolno kislino ter izpila njeno vsebino. Kmalu nato se je zgrudila na tla v strašnih bolečinah. Mimoidoči ljudje so ji priskočili na pomoč in nekdo je obvestil o dogodku rešilno postajo, toda ker je bil v tistem času zdravnik drugje zaposlen, so ljudje, med katerimi je bil tudi mož Turkuve, položili zastrupljeno v javno kočijo ter jo prepeljali v mestno bolnišnico. Tam je zdravnik Turkuvi izpral želodec, toda kljub temu je ostalo njeno stanje nevarno.

Vesti z Goriškega

Nov odvetni. V sredo, dne 20. t. m. je položil g. Dr. Stojan Brajša, koncipient pri odv. Dr. Podgorniku odvetniški izpit. Mlademu odv. etniku naše častitke!

Igra prirode. Pred par tedni se je vračala v Sočo čreda ovac iz pašne. Ob povratku se je pomnožila čreda z dvema malimi srncami, samcem in samico, ki sta krotko skakljala za čredo. Nebojčena je prevzel v oskrbo tamkajšnji župni upravitelj g. Mumihi, zapuščeno mater pa jim nadomešča ovca, ki ju doji.

Napoved zemljiškega dohodka. Slovensko kmetijsko društvo v Gorici poroča: Prijavljanje čistega zemljiškega dohodka v slovenskih občinah Furlanske pokrajine lepo napreduje. Ponekod je delo že dokončano. Upanje je, da bo do 30. junija 1923 prijavljane povsod v redu. Pri osrednji vladi so se napravili koraki da bi znižala nekatere postavke v tabelah. Tudi v tem pogledu imamo ugodna obvestila. Znižanja se potem izvršijo uradoma, ako bi davčni obvezanec ne mogel več sam izvršiti tega. Radi tega naj si priskrbijo občine, kakor je že sicer rečeno v navodilih, natančen seznam vseh prijaviteljev, tako da bomo mogli na njihovi podlagi sami kontrolirati, ali so se v korist davkoplačevalcev po 30. juniju izdatne olajšave tudi v resnici uradno popravile v že predloženih napovedih. Glede travnikov svetujemo, da se vsi označijo kot zemljišča, ki spadajo v tretji razred. V gorovju se dohodki travnikov sploh ne napovejo. Iz zagotovil, ki jih imamo, se dohodek za eno kravo, če tudi služi le za mleko in plemo ne bo upošteval tam, kjer davčni obvezanec nima vsaj dva hektarja zemljišča. Kdor ni še napravil prijave, naj se v tem misli ravna že sedaj, to je naj čistejša dohodka za tako kravo ne prijavi, ako nima vsaj 20.000 m² zemljišča.

Legenda sv. Vida: Opozarjamo slavno občinstvo, da bo samo danes v nedeljo prilika videti to lepo dramo v Trgovskem domu v Gorici. Uprizoril jo bo Goriški godbeni krožek, ki deluje izključno kot kulturna organizacija v Gorici in je gotovo v ponos Gorčanom zato je vsakega meščana dolžnost, da se udeleži prosl. njegove obletnice. Ravnotako naj se v velikem številu odzove občinstvo iz okolice, ker na ta način vzpodbudite mlade godbenike k nadaljnjemu delovanju. Začetek predstave ob 4 h popoldne.

Pevsko društvo »Tomaj« v Tomaju bo imelo na praznik sv. Petra in Paula 29. junija, običajno društveno veselico na znanem dvorišču g. Antona Cefula - Nemanja. Godba preskrbljena bo poleg zabave tudi za izborni teransko kapljico. K obilni udeležbi vladno vabi. — Odbor.

Književnost in umetnost

Nova knjiga. Te dni je izšla v založbi Katoliškega Tiskovnega Društva v Gorici nova knjiga, ki je bodo posebno otroci veselili. To je knjiga, ki jo je za našo dečo spisal Karel Širok z naslovom »Slepi slavčki«. V knjigi je zbranih 7 najlepših otroških povestic: »Slepi slavčki«, »Tinetov Janček«, »Belinka«, »Divja raca«, »Kastoreček«, »Brama«, »Gož«. Naslovna stran in sedem vinjet je narisal naš primorski umetnik Avgust Cernigoj. Knjiga je prav krasno opremljena in na najboljšem papirju. Goriški Slovenci so s tem delom na literarnem polju lahko ponosni, naša šolska mladina ima v tej knjigi novo vzorno čtivo in naše otroško slovo, ki se danes tako nemanjstveno iz slo-

pilo s to knjigo močnejši korak naprej. Knjiga stane vezana: 5.— lir.

Gospodinstvo

Naše gobe. Navodilo za spoznavanje užitenih in strupenih gob. S 75 barvanimi tabelami. Sestavil Ante Beg. Slike izvršil Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslavenska knjigarna. Cena Din. 100.

Slovenski gobar se je na svojih prijetnih in koristnih gozdnih izletih dosedaj posluževal večinoma nemških »vodstev«, da imenujem med znanimi le nekatere: Ed. Michaela, in treh knjigah in ljudski izdaji, Migulo, odličnega švicarskega gobarja Julija Rothmayerja, elegantnega Gramberga ali pa priporočila Sydowa. Ko se je med svetovno vojno začelo širiti zanimanje za »mesorevni« tudi pri nas, se je vedno gosteje izražala želja, naj nam večja roka poda v besedi in podobi najnavdnejše vrste naših gob. In baš sedaj ob začetku »gobarske sezone« smo dobili lično opremljeno knjigo, ki bo z uspehom nadomeščala razne nemške priročnike. Na podlagi večletnih izkušenj je sestavil Ante Beg pregleden in jasen opis 81 gobnih vrst, ki bo kot praktično navodilo za spoznavanje užitenih, opasnih in strupenih gob vsakemu dobro služilo. Kot uvod opisom čitamo kratko pojasnilo, kako gobe rastejo, nato važno navodilo za razlikovanje užitenih gob od strupenih ter splošna navodila za nabiranje, pripravljanje in uporabo gob. Gobar, ki se ravna po danih navodilih in pozna strupene in užitne gobe po slikah in opisih, se ne bo bal zastrupljenja, kajti več ljudi se zastrupi s pokvarjenim mesom, s klobasami in ribami, kakor pa z gobami. V tem oziru naj že ljudska šola poskrbi za primeren pouk. Kdor se je kdaj ulovil za gobarskim imenoslavljem, ta ve, koliko težav in truda je imel pisatelj ravno na tem polju, zakaj skoro vsak kraj ima svoja posebna imena; često služi isto ime za razne vrste. Slovenskim nazivom so dodani še srbohrvaški, nemški in latinski, kar bo porabnost knjige izdatno povečalo. Za opisi sledi kratka navodila o razni porabi gob, kakor o sušenju, vlaganju v kis, o gobovem ekstraktu, prašku, o gobovih juhah. Našim gospodinjam - kuharicam bodo dobrodošli podrobni recepti za pripravljanje gobovih jedi, ki bi jih mogli seveda še pomnožiti, toda že teh 30 receptov svedoči kako malo paznje smo dosedaj posvečali tej strani naše hrane, ki jo v dobi splošne druginje ne smemo podcenjevati.

Izreden kras pa so barvane slike, ki jih je umetniško izvršil naš prepirani ilustrator D. Humek. Na 75 tabelah poasnjuje Begove opise tako nazorno, da ne bo menda nikdar v zadregi glede določitve posameznih vrst. Vidimo gobo v njenem prvem razvoju in doraslo, od zgoraj, spodaj in od strani, često v njeni značilni okolici med listjem, iglovjem, ali travo, z narezanim klobukom, da vidimo barvo mesa itd. Nobena ljudska in srednja šola ne bo brez teh krasnih učnih pripomočkov. Bodi knjiga, ki je prva te vrste v Jugoslavanski strokovni književnosti, toplo priporočena. Prodaja se v Trstu pri Štöki, v Gorici v Nar. knjigarni in v prodajalni K. T. D.

Slovenska kuharica. Priredila M. S. Kalinšek, učiteljica na gospodinjski šoli. Založila Jugoslavenska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena v platnu eleg. vezani knjigi Din. 220.

Opazimo, da se novo življenje probuja na našem književnem polju. Vsekar razveseljuje, da celo sedanje neugodne pogoje razmeha ne ovirajo agiliti Slovencev, njih težnje navzgor. Pri tem ne pride le teoretiška stran ved in znanosti na svoje, ampak književnost se je začela ozirati tudi na njih praktično stran in začela podavati javnosti knjige praktične vsebine in splošni dobrobiti ljudstva. Take praktične vsebine je sedaj na novo izšla sedma izdaja Magdalene Bleiweisove »Slovenska kuharica«. Izpopolnila in predelala S. M. Felicita Kalinšek, šolska sestra.

Ce je še prejšnja izdaja našla pot v marsikatero hišo, bo govorbo vzbudila tem večje zanimanje sedma izdaja, ki je zelo izpolnjena in pomnožena napram prejšnjim izdajam. Ze kar pri naštevaju kuhinjskih modelov in drugih priprav zadetemo na veliko spopolnitev; pomnožena je ta knjiga od 26 do 69 slik, kar zelo olajšuje delo v kuhinji zlasti za početnicam, ki si ne vedo pomagati, če se niso vezbale v večji kuhinji ali če niso obiskovale gospodinjske šole, da bi se seznanile z uporabo teh modelov in priprav.

Spopolnjena je nadalje knjiga v svojem teoretiškem kakor praktičnem delu. V teoretiškem delu obsega knjiga mnogo več iz teorije kuhe in to glede teoretiških kuharskih izrazov, kakor tudi glede živili. Pri živilih je oddelek o gobah znatno pomnožen s tem, da se je prevezi opis gob iz knjige »Naše gobe« po Ante Begu. Res, da so gobe napram ostalim živilom obširneje opisane, a je utemeljeno. Pri nas Slovenci premalo poznamo gobe. Mnogo mladih gospodinj se kar malo prestraši, če vidi drugo gobo kot navadnega gobana: s tem vendar imamo toliko dobrih užitenih gob. S tem opisom pa se bodo naše gospodinje bolj seznanile z gobami, jih več uporabljale v kuhinji, zlasti jih uporabljale kot nadomestilo za drago in ne ravno povsem zdravo mesno prehrano. Nemška kuhinja ima mnogo več jedi iz gob in Nemec je praktičnej; naj še slovenska gospodinja tako napravi in prav bo.

Testa so pomnožena za tržaško, sirovo in ohlapno testo: koj nekaj izprememb za postne dni, zlasti za gospodinje, ki imajo jajca, sir in sirovo maslo doma.

Mnogo je »Slovenska kuharica« pridobila na vrednosti, ker piše kako naj se sestavljajo jedilni listi. Dobro sestavljen jedilnik spada k umetniški kuhi in tukajšnja navodila bodo mnogo pomagala tej ali oni gospodinj, ki ni imela prilike se praktično vezbati v tem.

Le v začetku je malo pomanjkljiva razlaga; pisateljica namreč loči vse v močna in manj redilna jedila. Seveda za gospodinj večšo živiloslovja zadostuje zgornja opazka, čeprav pomanjkljiva; a v živiloslovju nevedšo gospodinj pa privede do lahko k enostranski prehrani, če ne celo v zdravstvenem oziru kvarljivo prehrano. Tu je treba razločevati med močnimi, redilnimi jedili, ali prevladuje v njih beljakovina, ali tolska, ali ogljikovi vodani. Vsakdanja prehrana mora upoštevati koliko teh snovi in v katerem razmerju jih rabi človeško telo; in na podlagi tega mora biti sestavljen navaden jedilnik.

Kuharskih zapisov nudi knjiga 2512, torej za 309 več kot prejšnja izdaja, kar zelo poveča vrednost te izdaje napram prejšnjim. Med temi jih je več, ki pridejo posebno pri jedilih slavnostnega obeda v poštev. Pri nekaterih so pridlane opombe, ki napravijo jed ali enostavnejšo, ali pa finejšo, kar pa tudi pomeni pomnoženje zapisov. Knjiga pa nima le večje število kuharskih zapisov, tudi zapisi sami so izredni in jasni.

Hvalevredno je, da obravnava pisateljica tudi samokuharje obširneje. Poleg kratke in jedrnat razlage o bistvu samokuharja, podaja pisateljica tudi nekaj jedilnikov z navodilom, kako pripraviti dotično jed za kuhno v samokuharju. Ko bi se gospodinje bolj seznanile z uporabo samokuharja, bi na deželi kakor v mestih gotovo ne bilo liše, kjer bi sevsaj ob gotovih prilikah posluževali te ugodnosti.

Knjigo krasi veliko slik v barvotisku. Razun onih, ki so bile že v prejšnji izdaji, pri naša knjiga nad 76 slik od gob. S tem odpomore knjiga za enkrat velikemu pomanjkanju tozadavne literature. Ze sprito te velike množine slik je cena Din. 220 res nizka.

Naj torej ne bo hiše, ki si ne bi omissila te knjige, bodisi v nadaljno lastno izobrazbo gospodinje, bodisi da s tem gmočno podpira našo praktično-gospodarsko-gospodinjsko literaturo v povzdigo slovenske kulture. Prodaja se v Trstu pri Štöki, v Gorici v Nar. knjigarni in v prodajalni K. T. D.

Sadje v gospodinstvu. Druga pomnožena in popravljena izdaja. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Založila Jugoslavenska knjigarna v Ljubljani. Cena Din. 30.

V kratki poljudni in jedrnat obliki poasnjuje pisatelj splošne pojme iz sadjarstva, kako re sadne izdelke iz najraznovrstnejšega sadja. vlagi v svrhu razpoznivanja. V drugem delu knjige se obravnava vkuhanje vseh pri nas znanih sadnih plemen s priprostiti in novodobnimi pomočki. Zanimivo je poglavje o sušenju sadja. Z besedo in številnimi slikami razlaga pisatelj sušenje od najprimitivnejšega načina v krušni peči, moter do najmoderneje električne sušilnice. Preprosta, toda v splošnem prav dobra brezdimna sušilnica je poasnjena z več natančnimi načrti, da si jo zasame vsakdo sam postavi. Škoda, da ni pridejan še kratek opis, ki bi gotovo dobro služil raznim zantalcem. Vendar bo pa oni, ki zna čitati načrte, tudi brez tega pogodil pravo.

V razpravi o mežah in marmeladah imamo kratko in izčrpno navodilo za naprvo omenjenih sadnih izdelkov iz raznovrstnejšega sadja. Upoštevajoč visoko redvno vrednost mež in marmelad je v največjem interesu vsake gospodinje, da se a temi izdelki pravočasno oskrbi. Koliko sadja gre pri nas v zgubo, ki bi se brez posebnega truda in stroškov lahko posušilo odnosno predelalo v mežje in marmelade. V Angliji, Nemčiji, Franciji je skoraj ni hiše, kjer bi teh izdelkov ne poznali in visoko ne cenili. Tudi o pomenu sadnih sokov in brezalkoholnih pijač, ni treba izgubljati besedi. Saj je vendar znano, da niso te pijače nič drugega kot »tekoče sadje«, ki uplivaajo kaj blagodejno na človeški organizem. Kako si omenjene pijače napravimo v najprostejšem gospodinstvu, nam razlaga gospod pisatelj z njemu lastno poljudnostjo.

Zaključek drugega dela tvori navodilo o sadnem kislu (octu), kar bo gotovo ugajalo našim gospodinjam.

Ko bi dobil ta oddelek še dodatek »o napravi in ravnanju s sadnim vinom ali sadjevem«, bi imeli popolno knjigo o sadni uporabi. Zeleti je, da se to zgodi pri bodoči tretji izdaji.

Tretji del knjige se peča s konserviranjem raznovrstne zelenjave v kislu, slani vodi itd. Tudi sterilizaciji in sušenju se posveča potrebna pozornost. Škoda, da se ni pridajala kratka razprava o kislem zelju, v katerem se pri nas le redko pravilno postopa.

Kljub temu je z mnogimi slikami in barvanimi prilagami bogato okrašena knjiga, vredna svojega denarja in bo dobro služila kot učni pomoček na naših gospodinjskih in kmetijskih šolah.

Gospod pisatelj je ubral tudi v drugi izdaji svojo pot ter se izognil dosedaj številnim suhim receptom kakor jih nahajamo češče po podobnih drugih delih. Knjiga je s tem mnogo pridobila in je zeleti da najde topel sprejem v vsaki izobraženi slovenski hiši. Prodaja se v Trstu pri Štöki v Gorici v Nar. knjigarni in v prodajalni K. T. D.

Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, 23. junija 1923.

Cornfield	311
Dalmatija	320
Gerolmski	171
Libera Tristina	407
Lloyd	1405
1. sine	129
Martinske	132
Oceanija	6-5
Premura	270
Trpčevski	500
Ampele	340
Cement Dalmatija	224
Cement Spalato	

Valuta na tržaškem trgu.		
ograbe krona	0.25	0.30
avstrijske krona	0.0310	0.0320
čehoslovanske krona	66.70	67.10
dinarji	95.10	95.40
leji	10.75	11.25
marka	0.0170	0.0190
dolarji	32.10	32.20
francoski franki	137.60	138.20
švicarski franki	397.	400.
angleški funti papirnati	102.45	102.75

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Rona vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavica in rezervni zadrž K. C. Sl. 225,000.000
Izvršuje kreditno vse vrste in menjalniške transakcije.
Uradne ure od 9-13

Oglasi v »Edinosti«

imajo

najboljši uspeh

Kuharskih zapisov nudi knjiga 2512, torej za 309 več kot prejšnja izdaja, kar zelo poveča vrednost te izdaje napram prejšnjim. Med temi jih je več, ki pridejo posebno pri jedilih slavnostnega obeda v poštev. Pri nekaterih so pridlane opombe, ki napravijo jed ali enostavnejšo, ali pa finejšo, kar pa tudi pomeni pomnoženje zapisov. Knjiga pa nima le večje število kuharskih zapisov, tudi zapisi sami so izredni in jasni.

Dr. Cicero Michelangelo

Postojna (vila Jurca)

Zdravljenje potom elektrike

Vsak dan od 9-12 in 16-19.

Octova kislina	Žveplo
Laneno olje	Modra galica
Jedka voda	Železna galica
Sušilec	Smrek
Povlaka in email	Stekliiti papir
Oljnat barve	Spaga
Barve v prahu	Ovojni papir
Štuk	Papirnat vretice
Copit	Metle in krtače
Mazilo za vozove	Konopje
Kristalizirana soda	Proso
Lug	Oves
Milo	Kava
Navadna milnica	Poper
Sveče	Cimet
Petrolej	Piment
Nočne lučice	Paradižnikova kons.
Skrob	Neapelske testenine
Mizarski lim	Mineralna voda
Ultramarin	„Corticella“
Naftalina	itd. itd.

ANTON GAMBEL — Trst

Via Coroneo 1 a

Tvrška

GIUSEPPE STRUCHEL

Trst, Via Mazzini 36 (vogal S. Caterina)

nadaljuje

LIKVIDACIJO

vsega poletnega blaga, bombazevine, svilenine in okraskov z

20%

popustom na označenih cenah.

Trgovec z dobro upeljano trgovino v Sloveniji

z lastnimi trgovskimi lokali, v zelo prometnem mestu, želi radi konkurence **premeniti dosedanje obrt in išče** v to svrhu strokovnjaka z nekaj kapitala, ki bi bil pripravljen prenesti svoje delovanje v Slovenijo za ustanovitev kakega dobroidočega, po možnosti brezkonkurenčnega podjetja (ki na Kranjskem še ni vpeljano). — Ponudbe pod »Podjetnost 21« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. (26/14)

Znana goriška tvrdka Elija Čuk v Gorici

Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih stojev »PFAFF«. PFAFF stroj je najboljši stroj za šivanje. PFAFF stroj je najboljši stroj za krojenje. PFAFF stroj je najboljši stroj za čevljarje. PFAFF stroj je najboljši stroj za krojenje. PFAFF stroj je najboljši stroj za čevljarje. Se toplo priporoča Elija Čuk, sodni izvedenec: Piazza Cavour št. 9.

MILO FENDERL JE NAJBOLJŠE

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 3/4 % netto

Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split.

Delniška glavica in rezerva: Dinarjev 38.000.000.—

Tel. št. 5-18. Urađuje od 9 do 12 1/2, in od 14 1/2, do 16.